

bulletin Střediska východočeských spisovatelů

číslo 65 ❖ ročník XVII ❖ 2021

Ilustrace: Jana Burčíková, Po větru ...

PŘEDSTAVUJEME NOVÉHO ČLENA SVČS RADKA VOHLÍDKU

Narozen v roce 1972 v Hradci Králové, kde stále žije. Ženatý, otec tří dětí. Podniká v odvětví poezii poněkud vzdáleném, je majitelem realitní kanceláře.

Sám sebe nazývá introvertním extrovertem a romantickým melancholikem. Jeho tvorba je prodchnuta životní melancholií a postřehy každodenního života. Píše převážně kratší básně.

Své první verše napsal okolo roku 2010, dlouho však jenom „do šuplíku“ a pro hrstku přátel. V posledních letech zveřejňuje své básně v aplikaci Poetizer a v básnických skupinách na facebooku. Vystupoval v komponovaných pořadech „Večer přiměřených depresí“, „Hozený klobouk“ a na setkání Pražského klubu spisovatelů. Několik jeho básní bylo uveřejněno v literárních časopisech HOST, Divoké víno a ČAJ. Jeho báseň byla otištěna v antologii „Literáti na trati“. V roce 2020 vydal svoji první básnickou sbírku „Cesta k sobě“.

SNY

Ve snech přicházím
Do cizích
Měst

Plných cizích cest
Domů a
Lidí

Neznámou silou
Nechám se
Vést

Co jiný neviděl
Ve spánku
Vidím

PSANÍ

Vezmu tužku
S tuhou
Z černé noci

A napíšu ti
Dlouhý
Sen

Vybarvím jej
Tvým
Geniem loci

Láskou obroubím
Jeho
Lem

JISTOTY

Jen jedno je v životě
Jisté

Všechno je nakonec
Jinak

Co bylo špinavé je
Čisté

Ze zlata zbyla jen
Hlína

BLAHOPŘÁNÍ K JUBILEU VÁCLAVU FRANCOVI

FRANC Václav (*1961)

Člen Střediska východočeských spisovatelů – oblast Hradecko. Člen Obce spisovatelů a Unie českých spisovatelů. Zubař. Prozaik, básník, dramatik, redaktor a vydavatel literárních časopisů Kobra a Čaj. V letošním roce vydal sbírku „Křižovatky samot“ (nakladatelství Nová Forma) a povídkový soubor ze zubní ordinace „Vyláchněte si!“ (ve spolupráci s Knihovnička.cz, Tribun EU). Hlavní organizátor literární soutěže humoru Řehečská slepice (od roku 2002).

PROGRAM ŽIVOTA

Sečeme
správným směrem
Vlečeme
pro strach uděláno

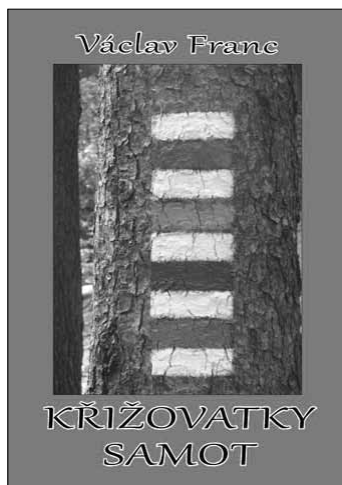
Máváme
krčným stěrem
Vstáváme
každé ráno

Jedu
na rezervu
Cesta je vlídná
Nestěžuji si
Jen místy
bouřky souvratí

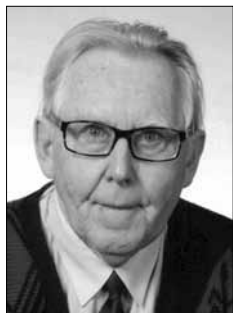
16. 8. 2019
Uvidíš druhý dech
Nahá ramena uprostřed noci
Glóbus jako ozvěna
Místo poledníků
náhrdelník
stručných dějin dětství

V dubnu vyšla v nakladatelství NOVÁ FORMA sbírka Václava France „KŘIŽOVATKY SAMOT“.

Sbírka Václava France sestavená z básní z období let 2016 až jara 2020 je plachou vlaštkou smíru mezi dusivou realitou vleklé koronakrizy a úpícím zdravým rozumem. Úsporné verše hledají jistoty v nejisté době, napsala v doslovu Ilona Pluhařová

OHLÉDNUTÍ JIŘÍHO UHLÍŘE

OHLÉDNUTÍ A VYZNÁNÍ 84letého spisovatele PhDr. Jiřího Uhlíře z Jaroměře, autora literatury faktu, bibliografa a filmografa, publicisty, bohemisty a historika.

Životní motto Jiřího Uhlíře, narozeného 21. 4. 1937 v obci Jasenná na Jaroměřsku, absolventa Vysoké školy pedagogické v Praze a PGS Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, kde získal titul PhDr. (doktor filozofie, promoce v Karolinu 23. 11. 1983), emeritního středoškolského pedagoga Střední lesnické školy Trutnov (SLŠ, 1961 – 1998), je:

„Služba lidem a vědě. – Milovat znamená chtít dobro pro toho druhého.“

Mám rád lidi a chci sloužit svým bližním i vědě.

Proto tvořím o osobnostech medailonky a vytvářím o nich pozitivní image, což u nich navozuje radost.

Desítkami odborných soupisů, bibliografiemi a filmografiemi ulehčuji heuristiku badatelům a vědcům.

Považuji se za amatérského bibliografa a filmografa. Přesto experti doceňují přínos mých zejména bibliografií československého lesnického školství za roky 1850 – 1992 pro soupisové písemnictví evropské.

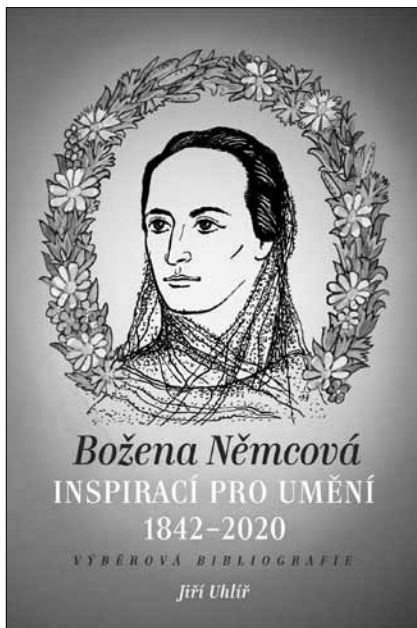
*Do 31. července 2021 se mně podařilo vydat takřka 20 samostatných brožur a knih, natočit 14 amatérských dokumentárních filmů, opublikovat cca 3000 článků ve vícero jak 155 různých titulech periodik, almanachů a sborníků. Podílel jsem se na výchově a výuce více jak 3200 budoucích lesníků v denním i v dálkovém studiu na SLŠ Trutnov. Od 70. let jsem průkopníkem filmové a informatické výchovy v Česku. Proto mě přizval Výzkumný ústav odborného školství v Praze ke zpracování průkopnické novinky, ke ztvárnění vůbec prvních novátorských inovačních statí *Základy informatiky a Jak pracovat s informacemi* ve čtyřech středoškolských učebnicích českého jazyka vydaných SPN v Praze v 11 vydáních (1980 – 1992) v nákladu cca 650 tisíc výtisků. Šlo zcela o inovaci, novinku, kterou jsem editoval již v březnu 1979 jako brožuru *Základy informatiky pro středoškoláky* (44 stran). Etabluji se jako autor „vzorových vlastivěd“, jak je hodnotí odborná kritika; soupisů medailonků osobností, desítek bibliografií i filmografií. Se svými studenty jsem úspěšně desetiletí spolupracoval jako jediný středoškolský češtinář ČSR s Ústavem pro jazyk český ČSAV v Praze (1971 – 1988) při řešení vědeckovýzkumných úkolů.*

Pro literární vědu v září 2021 vyšla moje průkopnická, poslední 20. kniha, výběrová bibliografie „Božena Němcová inspirací pro umění v letech 1842-2020“ (440 stránek), která je v českém písemnictví unikátní soupis na téma spisovatelka Božena Němcová (1820-1862) v poezii, próze, dramatu, v dramatizacích, hudbě, filmu i v televizi, v soupisech gramofonových desek a akademických prací, disertací i diplomových prací atd. Podobná práce nebyla o Boženě Němcové dosud ztvárněna a vydána ani u nás ani v zahraničí.

BOŽENA NĚMCOVÁ INSPIRUJÍCÍ A UCTÍVANÁ

Výběrová bibliografie *Božena Němcová inspirací pro umění 1842 – 2020* je v českém i v evropském písemnictví unikátní dílo na téma spisovatelka Božena Němcová (1820 – 1862). Pro čtenáře bude asi přitažlivá hned úvodní padesátistránková část, nazvaná **Uctívání Boženy Němcové v letech 1837 – 2020**, jež přináší množství objevných novinek a informací o podnětnosti nejslavnější české spisovatelky od jejího sňatku v září 1837 až po rok 2020, kdy si světová kulturní veřejnost připomínala 200 let od jejího narození. Námětem tohoto přehledu je tedy především posmrtný kult (uctívání) této pozoruhodné osobnosti. Kalendárium přináší velké množství zajímavých a dosud neznámých událostí a faktů o druhém životě B. Němcové v české i zahraniční kultuře. Většina poznatků je zde publikována vůbec poprvé a znamená přínos pro veřejnost i literární vědu.

Jádro knihy literárního historika a středoškolského pedagoga Jiřího Uhlíře (*1937), který své dílo vydává vlastním nákladem, tvoří vlastní výběrový soupis básní, básnických sbírek a cyklů, próz, životopisných dramát a dramatizací, dále stručná filmografie i diskografie, soupis akademických prací, bibliografie bibliografií atd. K lepší orientaci v soupise slouží nejen obsah, ale i 17 rejstříků čtyř druhů. Zahraničním uživatelům jsou adresována tři cizojazyčná resumé v angličtině, němčině a pro slovanské badatele také v ruštině. Kniha formátu A5 má 440 stránek, 1800 anotovaných záznamů. V prvním vydání vychází v nákladu pouhých 500 výtisků v pevně šité vazbě. Autor soupisový materiál průběžně shromažďoval od roku 1961 dosud, s přestávkami přes

padesát let. Kniha tohoto zaměření, pojetí i tematiky o světoznámé spisovatelce Boženě Němcové je svým rozsahem vůbec první toho druhu u nás i v Evropě. To ověřovali v zahraničních databázích odborníci z Národní knihovny v Praze i bibliografové z Ústavu pro českou literaturu Akademie věd v Praze.

Její vydání doporučila univerzitní profesorka Jaroslava Janáčková z Univerzity Karlovy v Praze, naše nejvýznamnější současná literární vědkyně zabývající se osobností a tvorbou Boženy Němcové. Přáli bychom si, aby kniha našla cestu k srdcím všech milovníků a čtenářů díla **spisovatelky Boženy Němcové stále inspirativní a uctívané**.

Besedy o knize hodlá autor pořádat od září 2021 dosud. Kniha bude v prodeji též ve vybraných knihkupectvích. Jde o poslední, 20. knihu 84letého autora, člena Obce spisovatelů, člena Klubu autorů literatury faktu a řádného člena Střediska východočeských spisovatelů.

Redakce Kruhu

LITERÁRNÍ ČÁST

MIROSLAV KUBÍČEK

XXXII

všechny cesty svádějí
jít kamkoliv je báseň
nové křehké klíčení
uzluje k beznaději
naštěstí chvíle vzhůru nohama
dotírají jak natěšené milenky
pro tvůrce vlašťovčí čas
nebát se otevřít past

XXXIII

jsou chvíle plné vlnění
chvíle otevřené něhou
oblené sevřením vzduchu
jak narozené jehňátko
chvíle skoro snové
s úsměvy tenkého modra
jsou chvějivé chvíle
přestáváš stárnout

TĚŠENÍ

těsníme uzlík osudu
ubyli kamarádi přátelé
vyhnout se světlu
je skoro zbabělé

příroda drží řád
i v nerozumu lidí
těšení místo zděšení
stále řešení

(Ze sbírky V jiskřivých chvílích)

PODZIMNÍ HOSTINA

ŠTĚPÁNKA SAADOUNI

Do cordon bleu patří Raclette nebo Apenzeler. Jen prase tam dává ementál! Jednou ti ho usmažím, tak jak se to má, místo těch blafů. A nebo quische s cibulkou v karamelu...

Hřbitov se otvírá v sedm. Už kolem půl osmý třískají u pumpy konve. Důchodci nemůžou dospat. Bůhví co ty živé pořád táhne k mrtvým. „Nechám vás tady, ale nebudete dělat bordel,“ bručí Hrobník a přehazuje v puse sirku. Vlastně je rád, že bude mít někoho, kdo za něj uhrabe cestičky a poseče trávník. Aspoň má čas na zvěřinec. Dvacet králíků, husy, kachny a slepice. „Když bydlíte furt u hřbitova, je potřeba mít doma něco živýho,“ vysvětluje a strká do králíkárný hrst lupení.

Za hřbitovní zdí bouchne okenice a smrad se valí až k márnici. Hrobnice zase něco připálila. Nenaučila se vařit za celých dvacet let. Marně jí několikrát ukazoval, jak smažit cibulku, aby byla křehká jako ze skla. Hrobnice mu stojí za zády a vrtí hlavou.

„To mi řekněte Mikši, proč vy s tím co umíte, ste na ulici, vám by přece museli v prvotřídním hotelu utrhat ruce.“

Dřív hotel Voroněž, dneska Hilton. Zbohatlíkům chybí fantazie. Mikšovi je do smíchu, když pozoruje přes skleněné dveře do jídelny bývalé soudružky, co se tu natrásaly v trevírových kostýmech s odznáčkem na klopě. Voněly ruským duchem, ale rychle přišly na chuť Chanelům a Diorům. Odkdy kuchař rozumí módě. Od té doby, co se Jana nudí. Dřív jí stačil jeden kostým, sukně, halenky, dvoje kalhoty. Člověk přijde v noci domů, utahanej jak pes. Vstává se smradem omastku v nose a na stole místo čisté košile a hrnku kafe hromady barevnýho papíru. Všechno by chtěla. Jenže ani Mikeš, šéfkuchař z hotelu Voroněž, dneska Hilton, nevydělává milion.

Takže časem místo barevnýho papíru složenky. Paní koupila, paní nezapltila. Nejdřív hádky, pak usmiřování a pak už jenom hádky.

Flašku rumu tu si Mikeš schovává v hotelu na záchodě pro hosty. Na šatně nikdy. Služebnej personál má voči všude. A teď, když se v jídelně recepce pěkně rozjela, dostal chuť. Sedí na míse a těší se na první napití. Jako studený blesk. Když slyší bouchnout dveře, zavře na zástrčku.

U mušlí se konverzuje. Pan Šéfík si pozval k pisoáru návštěvu. No jo, zdi mají uši. Taxikář Gros dřív vozil do Voroněže holky a dneska mu patří největší taxislužba ve městě. Ani to mu nestačí. Chce pořád víc. Kope už za třetí partaj a možná z něho bude starosta. Šéfík závidí. Taky by si namočil hubu do koryta, kdyby ho nechali.

„Grosíku, líbí se ti ten hotel? Tak já ti ho nechám. Za lidovku. Jak to udělám, to nech na mě. Ale něco za něco. Vemeš mě k vám na kandidátku. Ty starosta, já místostarosta nebo tajemník.“

Možná si nad mušlí potrásli počuranýma rukama. Studenej blesk! Mikše našla v kabince až ráno uklízečka. A tak začal jeho pád.

Už zase cítí to svrbění jazyka a suchost na patře. Takže každodenní štreka. Od hřbitova dolů přes město a na kopec do marketu. Cestou se vždycky najde pár flašek. A nahore v marketu víno z krabice. Už žádnéj tekutej blesk. Jenže za čtrnáct dní jsou dušičky. Je potřeba uhrabat cestičky, posekat suchou trávu a hlavně uklidit Schneiderům hrob. Schneider bydlí v Rakousku, ale na dušičky teď jezdí domů každéj rok. A hrob chce mít v pořádku. Platí si za to. Bůhví proč. Mrtví prd ví.

Majka to zvládne. Na Majce se Mikšovi líbí, že je tak čistá a hodná. Zázrak na ženskou, co je přes půlrok na ulici. Majka je hodná až moc. Musíš si zasloužit, aby tě měl někdo rád. To jí tloukli do hlavy a Majka poslouchá a slouží. Chtěla na zdravotní školu, ale máma ji žene do přádelny. „Kdybys šla radši dělat,“ bručí. Sama vychodila jen základku a nechápe, proč by holka měla chtít víc. Tak Majka vstávala třicet let ráno na půl šestou. Z práce domů, něco uvařit a pak televize. Pořád dokola. Přádelnu zavřeli ve městě jako první. Nestačila na hadry z Číny.

„Vy se nesnažíte. Žádnou práci nehledáte, vy jste pasivní,“ prská na Majku na pracáku zmalovaná slečna, která nechápe, že když je vám padesát, nikdo o vás už nestojí. Ani manžel. Jenže na té holce záleží, jestli Majka dostane podporu. Dřív to znala jenom z knížky. Už slovo pracák je ponížení.

„Vy se prostě nesnažíte, vy spoléháte na stát. To není jak za komunistů. Vám se prostě nechce...“

Majka toho už má dost. Poprvé v životě se vzbouří. Napřáhne ruku přes stůl a plesk. Ven ji táhli dva. Necháпали, jak ženská, co váží třicet kilo i s postelí udělala málem úřednici z nosu biftek.

„Neměl jsem tenkrát asi rvát,“ napadne Mikše cestou od hřbitova dolů přes město a do kopce. Popelnic jak na přehlídce a nic. Ani flaška. Jenže v hotelu se něco dělo. Dřív na korunu nikdo nekoukal a najednou nebylo ani na vejplatu. „Hotel krachuje,“ špitá si na chodbě služebnej personál. „Kupuje nás Gros.“

Možná neměl Mikeš rvát.

Tenkrát když Šéfík přišel do kuchyně a začal vysvětlovat, že se hotelu nedaří a kolik lidí je potřeba propustit. Jenže Mikeš řval, vyřval na něj všechno, co slyšel na záchodě u mušlí. „Tys nás zašmelil, hajzle špinavá.“ Měl smůlu. Dali mu dejchnout a našli studenej blesk.

„Vypadněte na hodinu,“ prská Šéfík. A Mikeš jde s hlavou u nebe. Kuchaře jako on vezmou všude. Jenže nevezmou. Ani v restauraci u nádraží. Stačí jeden telefon. To s Majkou bylo podzimní štěstí a náhoda. Hodná holka. Nikdy se nenaučila doma od mámy vařit nic lepšího než guláš a šunkafleky. Mikšovy recepty jsou jako pohádka. Poslouchá je před spaním. Cordon bleu. Quishe. Fleur de Sel.

„Do cordon bleu patří Raclette nebo Apenzeler. Jen prase tam dává ementál! Jednou ti ho usmažím, tak jak se má, místo těch blafů. A nebo quische s cibulkou v karamelu...“

Popelnic jak na přehlídce a nic. Mikeš má sucho pod jazykem. Vypil bych mrtvýmu voko. Takže zpátky. Majce nebylo v noci dobře. V márnici je líp než pod mostem, ale táhne sem. Podlaha je studená. Majka má nohy jako led. A zuby jí cvakají. Ani čaj nepomůže.

Na hřbitově mezi náhrobky se odpoledne místo Majky na cestičce s koštětem činí Hrobnice. „Mikši Majku vodvezly rychlý šípy do špitálu.“ Teď na sebe má vztek. Měl se na ty popelnice vykašlat. Majka nemá ani slušnej ručník.

„Všechno jsem jí dala Mikši. Ručník, mejdlo, bačkory, noční košili.“

Zlatá Hrobnice. Dva dny sám. Bez Majky je v márnici smutno. „Fakt jako v márnici,“ usklíbne se Mikeš.

Ráno u popelnic zase nic. Navečer bude druhý kolo. Ze hřbitova dolů, přes město a do kopce k marketu. Popelnic jak na přehlídce a to sako tady ráno nebylo. Prvotřídní kvalita. Jen rukávy a límec se trochu prodřely. Lepší než flašky. Honza v bazaru ho určitě prodá. V kapse šnuptychl s monogramem. Pán byl asi estét. A tlustá obálka v náprsní kapse. Kdopak nám to píše?

Tolik peněz neviděl Mikeš ani o vejplatě, když do hotelu přijela ruská posádka. Generálové pili vodku z vázy na kopretiny a pak třískaly sklem o zem. Loučili se s Československem. Tak dobře jim už nebude. Mikeš v duchu vidí tučnou bílou ručičku, jak strká do náprsní kapsy v obálce pakl modrejch. Tady je malá pozornost pane podnikateli. Kolik asi bralo měsíčně to hovado, že zapomíná tisíce po kapsách?

Mikeš pádí do kopce ke hřbitovu, sako k sobě tiskne jako kořist. Ráno půjde za Majkou do špitálu. Žádná márnice. Pokoj v hotelu, teplá sprcha a pak se uvidí. Třeba chalupa na vesnici. Ty jsou za babku. Z vesnice dneska každé zdrhá. Zrušili družstva, není tam ani prd. Pod dveřmi márnice bliká světýlko.

„Co se tak ženeš, Mikši.“

Majka nevydržela v nemocnici ani dva dny. Nelíbilo se jí tam. Nemohla se dívat na babky, co jim sestra nepodá ani hrnek čaje.

„Mám fofr. Je nás málo. Nemám na starost jen vás, babi. Podejte si to sama. Vy to umíte, jen chtít.“

Majka je hodná. Člověk si musí zasloužit, aby ho měli rádi. A Majka slouží. Nosí babkám čaj, podrží talíř s polívkou. Sestry na Majku koukají skrz prsty, babky ji milují, říkají jí holčičko a Majce je pořád hůř.

„Já tam nechtěla umřít, Mikši.“

„Co blbneš, Majko“

Holka má nohy zase jako led. Klepe se zimou a z pusy jí táhne ocet.

„Povídej mi Mikši, jak se dělá ten matel dangl.“

„Proboha Majko, matelote d'anguille, úhoř vařený na červeným víně. Úhoř vykucháme, očistíme, stáhneme z kůže, opláchneme a nakrájíme na kousky. Vložíme do misky, polijeme olejem a promícháme. To víš, že ti to jednou udělám... tyhle řeči jsou na nic, to se musí vidět.“

Když Mikeš dojde až k tomu, jak kousky úhoře položí na pánev, čekal, že se Majka zeptá, jak dlouho se bude ta potvora na pánvi smažit. Ale Majka nic. Tak Mikš škrtne zapalovačem, podívá se na Majku a vidí ten podivný úsměv. Jediné, co ho v té chvíli napadlo, jaká je škoda, že se Majka už nikdy nedozví, co u popelnic našel.

Hřbitov se otvírá v sedm, ale už kolem půl osmé třískají u pumpy konve. Za Schneidrovic pomníkem vykukuje Hrobnice jako divizna. Neví nic.

„Jak je Majce, už jste za ní byl?“

„Právě za ní jdu,“ zabručí Mikeš a peláší z kopce dolů do města. Oholit, ostrříhat. Sprcha na veřejných záchodcích je pořád za deset korun. Sako padne jak ulité. V hotelu Voroněž, dneska Hilton neměnili ubrusy snad sto let. Pikolík drží táč s pivem jak prase kost.

Pan starosta Gros je šibr taxikář, ale o hotelu ví pendrek. Brzy to tady zavrou. Mikeš bloudí prstem v jídelním lístku a objednává to nejdražší. Coc au vine. Cena vysoká, kvalita bídná. Kuchař na kohoutovi sprasil co se dalo. „Zabalte mi to i s talířem a drobný si nechte,“ poroučí Mikeš s gestem granda. Z kuchyně načumuje bába, co tady škrabala brambory už za Mikeše. Za pár dnů jde městem jedna hláška, že ožralý Mikeš z Voroněže zbohatnul. Obráží restaurace a dává si to nejdražší. Ani to nedojí, jen se v tom porejpe a nechá si to zabalit i s talířem. Hrobnice číhá každé ráno u kontejnerů na pohřební věnce a vyzvídá. Jak je Majce. Chce za ní zajít, donese jí pomeranče a něco na zub.

„Majka je na zvláštním pokoji, není jí dobře, nikdo za ní nemůže, zavrčí Mikeš a v duchu si blahorečí, že ho kdysi napadlo dát na márnici zámek, aby tam hřbitovní babky nelezly.

Pokaždé, když Mikeš otevře dveře u márnice, musí se přikřčit. Majka leží na podlaze, hlavu stočenou ke dveřím jak když na něco čeká. Pusou se dotýká talíře s kohoutem na víně, s kuřetem po sečuánsku, pekingskou kachnou. Do cordon bleu patří Raclette nebo Apenzeler. Jen prase tam dává ementál! Jednou ti ho usmažím, tak jak se má, místo těch blafů. A nebo quische s cibulkou v karamelu... Jíst takhle vleže, kdo to kdy viděl, holka.

Když v saku zbylo už posledních pár tisícovek, ani na podlaze už není místo na žádné další speciality. Mikeš sbalí pár svých hadrů do lodního pytle. Ráno až potká u kontejnerů Hrobnici, řekne jí, že Majka už je doma.

JINDŘICH TOŠNER

RADĚJI DOMŮ

telegram nouze z cest
zbabělý útěk před obyčejným životem
SOS pod indickým nebem
tupá nečinnost, hlad
půst otřený rukávem slz
netečný pohled do slunce pro slepotu
v Nepálu, Bangkoku, na Srí Lance
v chrámu prokrastinace
mušle v kufru pro vzpomínku
milníky v červeném sněhu
na zápraží stromů svěží, rozbalená
ještě z pece
smrt

CESTY ZA TEPLEM

praporek šachovnice před cílem
bílý král, černá dáma, střelci
živé noci, mrtvý den
proměnlivý běh
radosti moci nad ránem
s milenci, milenkami
deštěm na kost
prošíty svět
živote, nabízím ti remízu
naposled

Básně z antologie Cesty

FRANTIŠEK UHER

TELEFON

Zazvonil telefon. Pevná linka. Po paměti nahmátl sluchátko a než se stačil ohlásit, uslyšel ženský hlas. Pokojný, čistý, jasný, zvonivý. Snad až hříšně hřejivý.

„Nezlob se, že volám.“

„Nezlobím se,“ odpověděl pohotově a jeho tvář prokreslil pobavený úsměv.

„Máš divný hlas.“ Vloudil se náznak znepokojení. „Není ti něco?“

„Jsem v naprostém pořádku,“ ujistil neznámou ženu.

„Opravdu jsi v pohodě,“ ujišťovala se.

„Opravdu,“ potvrdil podle pravdy.

„Přesto se mi zdá...“

„To bude tím, že voláte nesprávné číslo.“

„Vy nejste... Máte pět šest jedna nula dva tři devět nula tři?“

„Na konci mám čtyřku.“

„Na kopci?“ otázala se pobaveně.

„Na konci.“

„Aha! Ano, ovšem.“ Následovala chvilinka rozpačitého ticha, načež pronesla s náznakem rozmrzení, jakoby chtěla vyřídít neodkladnou záležitost: „Omlouvám se.“

„Nic se nestalo.“

„Moc mě to mrzí.“

Snad se v ní něco zlomilo, náhle neměla zájem přerušit spojení.

Neodpověděl. Neměl co. Předpokládal, že žena ukončí hovor nebo prostě odloží sluchátko. Neučinila to.

„Slyšíte mě?“

„Ovšem. Netrapte se. Váš omyl mi přišel vhod. Aspoň jsem uslyšel lidský hlas.“

„Jste hlídač majáku, že pro vás lidský hlas znamená vzácnost?“

„Rozlehlé vodní plochy pro mne postrádají půvab.“

„A co hory?“

„S těmi to není o moc lepší.“

„Čekal jste, že zavolá někdo jiný? Třeba přítelkyně! Reagoval jste okamžitě.“

„Mám telefon po ruce. Skutečně se nemusíte omlouvat.“

„Vyrušila jsem vás.“

„Nikam nespěchám.“

„To vám závidím,“ pravila živě. „Někdy nevím, kde mi hlava stojí. Jsem v jednom kole. Ale v poslední době jsem přišla na dobrou věc. Když mě spěch začíná zmáhat, postavím se k oknu a dívám se do krajiny. Uklidňuje to.“

„Co vidíte?“

„Zrovna nyní?“

„Zrovna nyní,“ potvrdil.

„Zapadá slunce. Nádherně. Hotová paleta barev. Také ho sledujete?“

„Ne. Totiž...“

„Sluneční kotouč se již skoro dotýká obzoru. Kolem jsou rozmazané nachové a purpurové pruhy. Připomíná to obrovský požár někde za horizontem! Takhle možná vypadají rozsáhlé lesní požáry.“ Kratičce se zasmála. „Stačí, zvědavý pane?“

„Nemůžu západ slunce sledovat,“ řekl způsobem, jakým se člověk hájí proti nepodloženému obvinění. „Máte velice příjemný hlas. Kdybyste uzavírala noční vysílání, měli by posluchači příjemné sny. Dokonce možná barevné.“

„Zavolala bych vám o půlnoci, ale dneska mě čeká noční.“

„Škoda,“ pravil posmutněle. „Můžete zavolat i ve dne. Kdykoli. Číslo znáte. Se čtyřkou na konci.“

„Až někdy najdu minutku, určitě se ozvu,“ pokračovala již chvatněji, jakoby vedle ní někdo netrpělivě přešlapoval. „Pro změnu budete zase vyprávět vy, jaký máte výhled.“

A přerušila spojení.

Odložil sluchátko, okamžik setrval bez pohybu, potom pomalu povstal a pustil se napříč přes pokoj. Zavřel okno, které také vedlo do krajiny. Nad zhasínajícím obzorem již vyčníval pouze nepatrný oblouk načervenalé záře. V předsíni oblékl kabát, na věšáku nahmátl čepici, vyšel na chodbu, pečlivě za sebou zamkl a uložil klíče do kapsy.

Opatrně sestupoval po schodech. Levou rukou se přidržoval zábradlí, v pravé svíral bílou slepeckou hůl.

DIVOČÁK

Ze čtvrtka na pátek, zrovna byl svátek, ukradli sousedce kance. Kanečka. Malého divočáka s poraněnou tlapou. Ohlásila krádež na policii. Dostavil se jeden strážmistr se dvěma policejními psy. Psi se zajímali o její fenku, strážmistr o způsob, jakým malého divočáka získala. Dožadoval se předložení písemného vyjádření svazu chovatelů domácích zvířat, ochránců přírody, myslivecké společnosti, obecního a živnostenského úřadu. Také se zajímal o stanovisko veterinární správy, zda divočáka chovala v chlívkou, který hygienicky odpovídá požadavkům Evropské unie. Tím byl zájem policie vyčerpán. Po měsíci přišlo oznámení o odložení případu.

Od onoho svátečního pátku se však začaly po okolí potloukat podivné postavy, neboť zmizení divočáka prezentovala senzacechtivá média jako závažný kriminální případ. Sherlock Holmes přijel s dýmkou a doktorem Watsonem, slečna Marplová s bezelstným úsměvem, Hercule Poirot s knírem, holou hlavou a buřinkou, Perry Mason doprovázený již poněkud povadlou sličnou slečnou a Maigret s francouzskou holí. Ze Švédska dorazil Martin Beck s občasným nechutenstvím, z Norska přicestoval Harry Hole s lahví finské vodky. Major Zeman se dostavil v dobovém obleku Arsena Lupina, nescházel páter Brown převlečený za agenta 007 Jamese Bonda, James Bond převlečený za otlou Bertu Coolovou a se zpožděním zaviněným rychlovlakem se objevil poněkud humpolácký inspektor French ze Scotland Yardu, znající nazpaměť všechny jízdní řády britských drah od jejich zavedení. Využití takových znalostí v srdci české kotliny budilo jisté pochybnosti, inspektor však hovořil anglicky, to mělo váhu. Možná se ve volných chvílích učil jízdním řádům českých vlaků, zejména těch na zrušených tratích, hodlal jice využít získaných poznatků během stáže na Saahaře. Otevřeným veteránem značky mercedes přijel elegantní mladý kriminalista z metropole, zajímal se však výlučně o muzeální sbírku historických mincí a současné místní pohledné slečny a dámy. Stejně budil podezření, že nerozezná divočáka od obecního kozla. Podle náhodných svědků spolu dotyční detektivové a rozliční tajní agenti nevyměnili ani pozdravení, natož informace. Konkurenční prostředí k družnosti a spolupráci nenabádalo.

Po několika dnech došlo k další tragické události. Během noci totiž zmizela sousedčina podnájemnice, jistá slečna Marplová. Stará dáma, která už měla mít rozum, sedět ve svém anglickém venkovském domě, pěstovat růže, hledět na blata či vřesoviště, popíjet čaj, plést punčochy a neplést se do kriminálních záležitostí. Postupně ji ovšem následovaly všechny ty podivné existence, aby nemarnily čas. Pouze s tím rozdílem, že nemizely potají, některé dokonce uspořádaly tiskovou konferenci. V reklamami zaplevelené republice to bylo k zlosti, ale propagace prý

nikdy není dosti. Sherlock Holmes údajně v Ruzyni před nástupem do letadla vyjádřil pohoršení nad skutečností, že si nesměl v restauraci během oběda zapálit dýmku, aniž by výslovně zdůraznil, že předražené tabákové výrobky a hříšná tažení proti kuřákům jsou pravým důvodem jeho odjezdu. Vehementně však argumentoval lidskými právy, těmi lze mávat kdykoli, proti čemukoli a komukoli.

Nastal klid, obavy z další vlny zločinnosti však nevyprchaly, vláda argumentovala nečinností kompetentních orgánů, opozice nečinností vlády a čeští europoslanci se v Bruselu dožadovali zrušení dotací pro české podniky, protože neprojevíly ochotu investovat do zlepšení životního prostředí pohřešovaného divočáka. V televizi probíhaly celovečerní a víkendové debaty, v nichž se nezasvěcení vyjadřovali tak zasvěceně, že posluchačům unikalo, o čem vlastně vedou řeč. Nejvíce se totiž mluvilo o blížících se volbách. Účastníci se vydávali za budoucí premiéry, skromnější za budoucí ministry. Během jedné takové diskuse vyrušily sousedku podivné zvuky. Vyhlédla z okna a spatřila malého divočáka s poraněnou tlapou, spokojeně ryjícího ve skalce. Byl zahrán do chlívků a vyškrtnut ze seznamu pohřešovaných, zatímco slečna Marplová je v něm uváděna dosud. Přes občasnou zahraniční urgenci a diplomatické nóty však v tom směru není nikdo ponoukán k nadměrné aktivitě. Po divočákovi samozřejmě bylo nezbytné pátrat, zatímco slečna Marplová (patrně i s přihlédnutím k jejímu věku) nebyla vhodná ke konzumaci.

ABITURIENTI ANEB SETKÁNÍ PO DESETELETÍCH

Sešli se skoro všichni. Pochopitelně pouze ti, kteří se dožili. Přijeli ve značně vyšších váhových kategoriích. Teodor měl v sobě stále permanentní vzdor, v srdci odlesk výnosných vzpour a revoluce. Nela celý život něco prodávala (pomlouvačné spolužačky tvrdily, že i sebe), shánlivá Tereza odjakživa jen hrabala, Kamil zbožňoval Hrabala, básnířka Jolana připustila, že hledá inspiraci u Holana, Jenda Novák, jenž si přečetl tlustospis svého amerického jmenovce, pomlouval Kunderu, jehož si ovšem pletl s jeho strýcem Ludvíkem, který se podle současných manipulátorů provinil překládáním Brechta. Viktor se odněkud vrátil jak odešel – s prázdnými rukama a holou... Pochopitelně hlavou. Dostavila se zadlužená Aneta, od léta opálená uchechtaná Libuše, mlčenlivá muzikálová zpěvačka Ulrika, zakřiknutý akademik Martin, zasněný zoolog Leopold, opěvující zachráněné nosorožce, několikrát trestaný podvodník Miloš, upovídáná potápěčka Alžběta, odjakživa těžká váha Přemysl, ornitoložka Božka přezdívaná Vrána, o holích příšedší ortoped Prokop, který se neúspěšně pokusil prokopnout dveře při pozdním návratu do rodinného doupěte, pochybná existence Patricie, veslařka Mařka, která zůstala po ukončení sportovní kariéry bez existence, problematik Otík, povoláním analytik a nadšený cyklista, kritizující cyklostezky hyzdící přírodu, ješitný matematik Petr, který se

přepočítal a pohořel jako politik. Prohrál všechny volby, ale chystal se kandidovat ve všech dalších. Hojně se napájel trombonista Kalista, obcházející vesnické pohřby, asistovala mu třikrát šťastně provdaná blazeovaná Žaneta, třikrát rozvedená namyšlená Vladěna, zběhlý klerik Filip, který se vyznal z dávné lásky k zrzce Ericce, stále zrzavá stará panna Erika, tajně zamilovaná do mlčenlivého skeptika Izáka, který se nedostavil, měl to z města Ambatondrazaka na Madagaskaru přece jenom trochu z ruky. Ústa nezavřel dendrolog Richard, lopotící se v synově zahradnictví. Scházel Bořivoj, utonuvší na jezu v Ohři, jeho nejlepší kamarád Jarďa, jehož zasypala lavina v Andách, strojvedoucí Emil, vpadnuvší za jízdy z lokomotivy na dohled od domova, Ivo a Vendula, zesnuvší v péči kolegů lékařů, urostlá Agáta, o níž nikdo nic nevěděl, protože si ve dvaceti vzala bohatého tlustého chlapa odněkud od Sofie, vydávajícího se za řeckého loďařského magnáta. Seděla tam však zbožná Anděla, jejímž nejoblíbenějším čtením byl snář. Školu prolézala s odřenými zády, ale vždycky znala všechno o všech, na každého něco věděla a kudy chodila, tudý všechny a všechno pomlouvala. Podle dostupných informací se příliš nezměnila. Rozdíl vězel pouze v tom, že co kdysi dělala zadarmo, za to v současnosti dostávala honorář. Inu, sešli jsme se vybaveni rozdílnými znalostmi a zkušenostmi, zásluhami i vinami, sice s vrzajícími kostmi, ale stále dávní spolužáci, částečně mrtví a dosud částečně živi. Osmdesát nám ovšem nikdo odpárat nemohl. Rozcházeli jsme se s poznatkem, že jme se ani příliš nezměnili. A pokud ano, tak nikoli k lepšímu.

JANA BEDNÁŘOVÁ

LETNÍ

Mraky nebo slunce
zrcadlí se v louce?

Komu věříš víc,
neznamená nic.

Když vykvete bouřka
hrom zaslechnou ouška,
blesky předvádí své tance.

Léto s námi hází
jak na houpačce.

DEŠTIVÉ RÁNO

V létě prší.

Že to tak má být?
A co blesky, když srší?
Ty přece nikdo neuslyší.

Opakovat abecedu
než zahřmí,
poslat strach k ledu...
To se snadno řekne!

Počasi je starý šprýmař.

Každý den zavelí
na stezku odvahy.

ROZSÉVAČ RADOSTI

JANA BURČÍKOVÁ

Záhon před domem rozsvítily první paprsky odpočatého slunce. Jako když někdo stiskne vypínač. Blik... a světlo je tu. Račte prozívat! Žárovky ve žlutých květech narcisek uposlechly pokynu. Matnými oblázky vysypaný chodníček ozářily lampičky. Jen tak. Pro parádu. Slunečné ráno by se obešlo i bez nich. Nebeský řád však neúčtuje svá vydání. K potěše své i všech pozemských kráší světy a nečeká nic na revanš. Až vykvetou tulipány, a nebude to déle než za pár dnů, přibudou k žlutým lampionky červené, růžové i fialové. Cena však zůstane stejná. Ani starý Vráble nemusí za tu podívanou vytáhnout jedinou minci. Stačí, když si přivstane, rozednívá se už před šestou.

A je to skutečně klika Vrábelovic stavení, která se první skloní pod horkou dlaní chalupníka. Fanda není zvyklý vyspávat. O víkendu jako o svátcích. Mezi pondělkem a pátkem jakbysmet. Mašinfírové na nějaký režim vskutku nedají. Jednou jezdí za dne z jedné Lhoty do druhé, pak jim zas přidělí noční šichtu mezi dvěma metropolemi. Na pořádný spánek ani pomyslení. Obědvají z umaštěných ubrousků, k večeri popíjejí půlnoční kafe z termosky. Nefňukají ale nikdy. Protože být mašinfírou je skoro jako chopit se koňských opratí.

Pravá ruka vklouzne do kapsy odřené kabátu. Včasná kontrola se vždycky vyplatí. I to patří k pozůstalosti Fandova životního poslání, za jehož zásluhy ho poslali do penze. Bude tomu už osm let. Podali mu ruku a sebrali mu mundúr. Čepici si mohl nechat na památku.

Nedovřenými dveřmi ji pohladí očima. Visí hned na prvním věšáku nad kazajkou, kterou nosí do lesa. V poslední chvíli se rozhodne. Jde přece na vlak. Nenechá ji tu. Projedila s ním křížem krážem, kam jen koleje z Usedlé Lhoty dosáhnou. Má právo jet s ním i dnes. Co na tom, že jenom jako pasažér. Pražce drncají stejně v lokomotivě jako ve vagónu.

Fandovy vlídné oči oslní zář rozsvícených narcisek. Nemá čas zapřádat s nimi delší rozhovor. Avšak než se svou houpavou chůzí dobelhá k brance, stihne jim na vícekrát poděkovat. A za brankou ještě jednou. Jsou to jeho sluníčka. Fandův svět je na slunce přebohatý. Se sluncem nad hlavou se ubírá za dalšími. Rozesel jich podél tratí celé lány. Musí na ně dohlédnout.

„Dobré ráno, mami,“ rozhlíží se po světlici Majka a rozespale se přitom protahuje. Na to, že se schyluje k polednímu, vyhlíží poněkud schlíplé. Úřednice z města není po týdenním shonu s to, dát se ani dvanáctihodinovým spánkem dohromady. Venkovský vzduch je pro ni těžko stravitelným palivem a smysly prahnoucí po tichu rušné ulice ji od ranního kuropění jitrů zvuky všeličehos, co

nedbá lidských rozmarů. Ne. Žít by tu doopravdy nemohla. Pro tuhle venkovskou idylu se ona nenarodila.

„Dobré ráno, holčičko, vyspala ses dost? Postavím na kávu a támhle jsou koláče. Zrovna jsem je vytáhla z trouby,“ vítá svoji dceru matka, jako kdyby nebyl čas k obědu a Majka netáhlo na čtyřicet.

Povíslá ramena ztěžka klesnou nad kuchyňský stůl. Hlava, visící na krku jak krocan na visuté hrazdě, hlasitě povzdechne. Snad úlevou, snad námahou. Sděluje toho příliš málo nato, aby se mohla dočkat odpovědi.

„Chceš je pocukrovat?“ přiznane se máma s cukřenkou, aby posloužila.

„Blázníš?“ cukne s koláči málo vděčná dcera. „Furt tloustnu. Ať dělám, co dělám, kila jdou pořád nahoru. Je to peklo,“ postěžuje si. Ruka s cukřenkou se poslušně vrací ke kredenci.

„Třeba je to tím, jak málo spíš,“ dovolí si vlastní úsudek ta, jež druhou bytost v kuchyni mateřsky miluje. „Říká se to, nebo ne? Neměla bys tolik pracovat. A měla bys...“

„Mami, nezačínej zase. Tohle zrovna tak potřebuju slyšet.“

V Majčině životě není všechno podle většinového gusta, natož podle gusta starostlivé matky. Ani Majka nepochybuje o tom, že by mnohé bylo lepší jinak. Dostává se do věku, který znamená ztrátu šancí, ona přesto zůstává bezdětná, svobodná a nepovýšená. Mluvit o tom však bývá stejně, jako kdyby jí dal přítel ránu do břicha. Bolí to u žaludku i pod pupkem. O podbřišku ani nemluvě.

„Já nevím, holka. Vždyť seš pěkná, v práci si vedeš dobře, zdravá...“

Ještě aby tak dodala: „... slušně vychovaná...“, pomyslí si roztrpčená Majka. Nepřeje si, aby se bavily o ní. Není jí to příjemné. Proto ve spěchu spolyká špatně rozžvýkané sousto, a než se rozkucká, zavede řeč jinam:

„Co táta? Kde ho máš?“

Tentokrát uhne očima máma. Má je pořád stejně dobrotivé, ale co se jejího muže týká, nekouká z nich zrovna spokojenost. A stará Marie Vrábelová by nikdy, ani před svatým obrázkem, nepřiznala, že by v jejich chalupě bylo kdy něco v nepořádku.

„Mami,“ nasadí dcera káravý tón. Ostatně, co by si to nemohla dovolit. Je už přece nějaký ten pátek taky dospělá. „Že on tě tu nechává samotnou? Vůbec nic se nezměnilo, vid? On nikdy nevydržel bejt doma dýl, než zhltnul polívku a rozházel peřiny. Nemysli si, že si to nepamatuju. Táta od nás utíkal, mami. Od tebe utíkal... a dělá to pořád.“

Proměnila se snad jindy tak poklidná Vrábelovic kuchyň v boxovací ring? Další podpásovka. Z druhé strany, ale o nic zákeřnější. Máma neví, co by měla říct. Musela by přitakat, ale to není jen tak, přiznat hned před dvěma přítomnými osobami, že tudy právě proletěla pravda. Proto mlčí. Oči upřené na kostičky na ubruse, ruce schované v klíně pod stolem. Jako školačka napomenutá za

nevhodné chování. Ne tátu, ale ji Majka odhalila. Její poklesky právě popsala. To ona za to může, že si její děti všimly. Jejich táta se doopravdy hodně toulal a málo s nimi byl. Vlastně na něj celý život čeká. Pokaždé se ale dočká a pak je to zase ten její Fanouš, do kterého se kdysi zamilovala, kterého si vzala a se kterým chce být.

„Jak to, že ti to nevadí? Vždyť seš pořád sama. Na všechno. Na barák, na zahradu...“

Máma se zčásti mimoděk, o něco méně vlastní vůlí podívá z okna. Slunce už překročilo záhon. Zbývá ho jen úzký proužek v rohu zahrady. Zdá se jí to, nebo je to pravda? Ještě včera byla jabloň holátkem čekajícím na zázrak, dnes už se začíná růžovět prvními nesmělými kvítky. Vloni se ještě úrody nedočkali. Nejsou tomu ještě ani dva roky, co ji Fanda sázel.

„Kam vůbec šel? A kdy se vrátí?“

Ach, to zvědavé dítě nenechává. Dávno už tomu, kdy máma nenechala jedinou otázku bez odpovědi. Dnes by neodpověděla, ani kdyby věděla. Čas v této věci prokazuje všelijaké služby.

„To tě to ani trochu nezajímá?“ ohrnuje nos nad malostí své matky nezadaná dcera. „Pořád děláš, jako že nic. Neříkej, že tě to neštve. Táta je sobec, abys věděla. Dělá si, co chce. Na nikoho se neohlíží. Ani na tebe.“

Máma by ráda dceru usměrnila, ale neudělá to. Možná z nedostatku odvahy, nebo pro dobré vztahy, o které jí jde především. Kromě toho, jak by jí mohla něco vyvracet, jak by se mohla nedejbože hádat. Vždyť Fanda tu opravdu více nebývá, než bývá. A není to tak, že by si ona ve své samotě častokrát neposteskla. Ale mít jedno neznamená, mít samosebou všechno. Ona má muže, pravda, podivína. To ostatní už buďto je, anebo není. Ostatně, i když od ní tak často odchází, nikdy se nestalo, že by se nevrátil. Ne, máma Marie nikdy nemůže být více sama, než je její osamělostí churavá Majka. K čemu by jí bylo, kdyby věděla, kam chodí. Nemá cenu vybírat z polívky zeleninu, ze které se uvařila. Kuchat vyvržený žaludek. Rozebírat dům na cihly. Jednou spolu jsou, tak ať to je, jak to má být. K čemu by si pomohla, kdyby znala tu, za kterou to Fandu táhne. Nechce být zatrpklá. Nechce vyčítat, spílat...

Myšlenky se jí hlavou honí jako koníci na dostizích. Jedna stíhá druhou, chvíli je to o délku, v dalším momentu už ani o půl. Od kopyt jim vystřeluje munice zorané hlíny. Z nozder se jim páří, z ocasů korouhve pýchy a odhodlání. Vtom jejich určené hlavy vytuší zradu. Překážky neradno obcházet, ale tahle věští nebezpečí. Je to jen nepatrný okamžik, kdy touha zvítězit zaváhá. Jedna myšlenka za druhou, ty vzadu jen s nepatrným zpožděním zaryjí kopyta zadních běhů do půdy, aby se odrazily k letu. Zrada na sebe nechá čekat, jen co se přenesou přes vyskou hráz. Pravda dostihne zálsuk na úspěch. Tatam je dravost soupeřících koní, když se zraněná těla zmitají v prohlubni nečekané pasti. Mámu Marii, chalupnici

z Usedlé Lhoty, oddanou ženu podivína Fanouše lapí stejná moc zvědavosti, jako před chvílí její dorostlé dítě.

Opravdu je jí jedno, pro koho se Fanda časně ráno probouzí? Kde tráví dny, na koho myslí, proč tu není s ní? Copak doopravdy stále věří, že nejde o nic, co by ji mělo zajímat? A nelže sama sobě, když si namlouvá spokojenost, kterou plní steskem a nekonečným „až“? Má svého Fandu vůbec ještě ráda?

Mnoho kilometrů od otazníky prolezlé kuchyně se oči stárnoucího, nikoliv však starého muže rozhlížejí po krajině. Fanda se rozhodně necítí jako vyčpělý, znavený penzista. Kdepak. V mašinfirovské kabině si to užíval, ale s jízdenkou v kapse uprostřed čtyřvagonové soupravy si to neužívá o nic míň. Koupil si lítek ve vlaku. U nich ve Lhotě už pokladnu dávno nikdo neobsluhuje. Prozradil, kam by rád dojel a požádal o jeden pro seniory. Musel se tomu slůvku pousmát, když si na něj po kratičkém výpadku paměti vzpomněl. ON a senior. K pousmání. Ale Fanda má všechno, co budí úsměvy rád. Proč by tedy neměl platit seniorské jízdné.

Vystoupil už dvakrát a dvakrát znovu nastoupil. Mezitím se stačil v obou případech vrátit o pár kilometrů podél trati zpátky, aby zasel, co neráčí sklízet. Někde už našel rozvité květy, jinde nasazená poupata rostlinek, které bez jeho péče přežily zimu. Poděkoval jim za sílu a trpělivost, vysvobodil je ze zajetí divokých trav, malinkou motýčkou, kterou vylovil z pod kabátu, jim načechral peřinku, polaskal je očima i dobrým slovem, a aby na tom širém světě neketly samy, přisadil k nim po nových cibulkách. Fanda je dobrý, pečlivý a láskyplný zahradník nejen na zahrádce.

Tady! Tady někde by to mělo být. Pamatuje si ten březový háj s rozvodněným potůčkem. Za ním by měl spatřit mostek a kilometr, možná dva od něho mezi rozoranou mezí a železniční tratí by měly kvést narcisky. Žádný zázrak přivánující od lidských obydlí. Fanda na žádné zázraky nevěří. To on to je, kdo pěstuje nedivoké kvítí tam, kde by ho druhý nečekal.

Na sedačkách přes uličku se schyluje k šarvátce mezi dětmi. Děvčátko nespravedlivě napadené dvouletým chlapečkem fňuká mámě do sukně, zatímco uličník zatíná pěstičky k další ráně. Jindy by Fandu jejich spor zajímal, možná by i přispěl něčím ze své dědečkovské moudrosti. Dnes na děti nemá čas. Úpěnlivě sleduje nízký násep. Nemůže od něj odtrhnout zrak. Ne zrovna teď. Potřebuje je vidět. Zažít si ten moment překvapení jako spousta jiných cestujících. Pokochat se vteřinou žlutého svitu, než smavé květy narcisů ujedou rozjetému vlaku. Zadržet v sobě dech i citoslovce údivu. Anebo ho propašovat hrdlem, co na tom. Fanda patří našťěstí k těm, kteří se za projevy svých emocí rozhodně nestydí. Ať si jsou, jak chtějí, nenadále.

Děti se nepřestávají škorpit. Matka je k jejich zlobení dál lhostejná. Stejně jako přes uličku sedící spolecestující. Vysloužilý mašinfíra zahlédl, po čem jeho oči

prahly. Nejen oči. To chumáček čehosi jemného a tolik křehkého se mu zatetelil pod košilí, kterou si ráno, osleplý napůl nocí napůl rozjitřeným ránem, natáhl. Že by pověstná muška zlatá? Ale jak, kudy by se tam dostala? Vždyť ani on sám neví. Ke své duši se mnohdy prodírá houštím, jindy bažinami. Dlouho mu trvalo, než našel cestu, jak ji potěšit. Od té doby, co přestal řídit vlaky, už jenom bloudil.

Přišlo to náhodou. Jednou zjara. Seděl na posledním schodu zápraží a díval se, ani by nedokázal povědět, kam. Muselo to být zrovna někdy touhle dobou. Jejich rozviklaného plotu se tenkrát přidržel neznámý muž. Doprovázela ho ještě žena, ale ta se držela víc zpřímá. Fanda tehdy její lepší kondici v duchu ocenil. Nápor dvou dospělých osob by jejich rozsychající se latky nemusely udržet.

„Máte to tu jako vo prvním májí!“ houkl na něj ten chlápek, a ještě dvakrát ztěžka vydechl.

Fandu v prvním okamžiku nenapadlo, co tím ten člověk, který mu nebyl zhola ničím povědomý, myslí. A nápověda se nedostavila ani s příštím okamžikem, ba ani s žádným dalším, ve kterých se všichni tři náhodně potkávají se s neskrývanou podezíravostí pozorovali. Chlápek funěl, žena mlčela, Fanda pátral v paměti po něčem, co by mu alespoň v náznacích připomnělo dávno zapomenuté události.

„Ty kytičky!“ vytušil ten, který ošemetné téma nadhodil. „Jak alééégorický vozy,“ protáhl záměrně samohlásku. Z nějakého důvodu, který mohl znát jen on, mu na ní mimořádně záleželo. „Pamatujete přece... Všude samá paráda... A ty vozy... načančaný jak nevěstinka. Jó, to bývala podívaná. Řeknu vám, všichni na to nadávaj, ale vono v tom něco bylo. Nějakej skrytej smysl, nebo co. Ulice plný, bylo na co koukat. Děvčata načančaný jak ty alééééégorický vozy... Voči se radovaly... Zrovna jako tady z tý vaší zahrádky.“

Žena netrpělivě přešlápla. Řeči jejího muže mohla jen stěží vystát. Nejspíš to nebylo poprvé, co si musela vyslechnout ódy na staré dobré časy, na které se, bůhvíproč, s takovým gustem žehrá.

Udivený chalupník si prohrábl dvoudenní strniště. Ne, že by mu prvomájové oslavy nějak chyběly, ale něco na tom, co tu tenhle člověk s dechovou nedostatečností vykládá, zaručeně bude, uvažoval. Pocestný mu zatím vlastní vahou vyvrátil další tyčku v dosluhujícím plotě. Fanda mu ale nic neřekl. Ani na jeho proslov ani na ten plot. Měl totiž co dělat s tím, aby udržel vlastní představivost na uzdě.

Ne, nezačal si vybavovat slávu prvomájových průvodů. Nevracel se do na tisíckrát prokleté minulosti. I když nebylo nic, co by ho od takových návratů zrazovalo, přešel připomínku bujarých oslav stejně nezúčastněně, jako když obchází ruiny bývalého jézédé. Fanda to měl jinak. Fandu zaujala ta zmínka o radosti. Ba, Fandu přímo fascinovala. Fanda byl totiž od přírody dobrák, co špatné nevidí a pro dobré by se vzdal svých posledních bot. Jestli má jejich květinová zahrádka opravdu tak blahodárný účinek na stav myslí nahodilých pocestných, pak by byl

neodpustitelný hřích, kdyby se alespoň nepokusil přelézt ten ostudný plot a zaset kus radosti taky za humny.

Výřečný chlapík se zapšklou ženštinou už si to štrádovali o pár stavení dál, když na to Fanda přišel. Jak by na to taky jako bývalý mašinfíra mohl nepřijít. Vždyť projedil pořádný kus světa, ze kterého, a to neměl nikdy problém přiznat, znal nejlíp koleje a jen o trochu míň úzký pás všelijakého porostu táhnoucího se v nejrůznějších šířkách právě podél trati. Měl ten zvláštní kus světa rád. Byl to jeho svět a byl jedinečný.

Nepřemýšlel dlouho. Neměl to ve zvyku. Když jednou ucítil, že to nikomu neuškodí, pustil se rovnou do díla.

Nejprve na sebe natáhl kabát. Netrpěl na zimomřivost, ale potřeboval velké kapsy. Jeho příběh začínal v mnohém připomínat legendární postavičku z večerníků. Vzhledem k jeho mnohonásobné velikosti mu však nějaké lacláče přišly málo. Fanda, aby mohl svůj plán uskutečnit, potřeboval kapsy hluboké, objemné, nejlépe aby z nich nic nečouhalo. Kabát, který už používal jenom na práci, mu pro tento účel přišel náramně vhod.

S kabátem hozeným přes rameno zašel do kůlny. Nechtěl být ničím nápadný. Kapsy si přece může napěchovat, i když se do něj neoblékne.

Nejprve se sehnul pro malou motyčku a lopatku. Potom shrnul do druhé kapsy všechno, z čeho by mohly vyrůst kvítka. Cibulky narcisek i tulipánů, semínka slunečnic. Měl tu sáčky s ledasjakými semeny, ale pro začátek se spokojil ještě s několika odpočívajícími kosatci. Než opustil přítmi, podíval se na hodinky. Jestli se alespoň přibližně shodují se skutečností, měl by za dvacet minut projíždět vlak na Hradec. Je to sice spěšňák, ale na mávnutí mu zastaví. Naštěstí ještě není soupravy, kterou by nešoféroval nějaký Fandův kamarád.

A tak se začal psát seriál. V jednom díle Fanda sázel, v druhém pleval, ve třetím dokonce zaléval vodou, kterou s sebou v době sucha vozil v kanystru. Jasně, že ho nevezl jen tak. Nepotřeboval budít pozornost. On své dobré skutky dělal sice pro druhé, ale sám při tom toužil zůstat v anonymitě. Třebas obyčejného dědka, který se prostě jen rád vozí vlakem. Sem tam bylo třeba něco přistříhnout, podvázat. Jiřinky, které na podzim celé půlroční představení uzavíraly, byly obzvlášť Fandovou chloubou. Měl s nimi zkušenosti ze své zahrádky a o vlastnictví pozemku tady přece vůbec nešlo. Na svém, na cizím, nebo vůbec na ničím, všude, kde je dobrák Fanda takříkajíc poztrácel, rozkvétaly barvami tak nápaditými, že by je žádný portrétista nevybarvil lépe.

Schyluje se k večeru. Šťastně unavený muž se vrací ke své ženě. Zatímco ona strávila většinu dne klábosením s neuspokojenou dcerou, on stačil zkontrolovat pět ostrůvků radosti a další tři zbrusu nové zasít. Dopadá na bolavou nohu, ale žádnou tíhu, kterou by artrózní klouby musely nést, necítí. Daří se mu dílo a on je

za to vděčný. Ví, že na tom má jisté zásluhy, ale veškerou vinu za uchvácení cizích pozemků na sebe převzít nehodlá. Od začátku mu bylo jasné, že v tom není sám. Má přízeň počasí, dobré půdy i té náhody, díky které ho dosud nikdo nenačapal při činu. Fanda dnes viděl z okénka vlaku radost, pečoval o radost, radoval se z radosti druhých, a proto se teď vrací brankou v neopraveném plotě radostný.

„No, to je dost. Můžeš nám, prosím tě, laskavě říct, kde jsi celý den byl?“ vítá ho velmi neotřelým způsobem dcera. Její máma jí při tom stojí za zády. „To ti není ani trochu blbý, že tady necháváš všechno na mámě? Celej barák, zahradu, všechno,“ stěžuje si ta, která si při svých občasných víkendových návštěvách sama nezamíchá ani kafe. Natož aby přidřepla k záhonu mrkve, nebo naštipala dříví. „Kdybys aspoň pořídil sekačku na trávu, trochu to tady zkulturnil...“

Napadený otec se rozhlédne kolem. Narcisky, které mu ráno svítily na cestu, už zavírají oči ke spánku, macešky na něj lišácky pomrkávají a koberec pomněnek, který se tu natáhl doslova přes den, ho láká, aby se k němu sehnul a za tu krásu ho aspoň pohladil. Co je tady kde zanedbané? Bloumá Fandova hlava kvetoucí pouští a zakazuje uším, aby naslouchaly.

„Podívej se, jak vypadá. Chudinka,“ sjede Majka mámu od hlavy až po kotníky. „Zdrchaná. Kvůli tobě. Kdo ví, kam se couráš.“

Vyjádřila by se jinak, ale přece jen, mluví s tátou. Se svým otcem. Nemusí mu hned povídat všechno, co si o něm myslí.

„Se divím, že to s tebou tak dlouho vydržela.“

Táta uhýbá před přímým pohledem dcery. Oči mu těkají mezi usínajícími květy a jeho Marií. Vlastně ani neví, jestli ještě poslouchá. Tuší, že to, co Majka říká, není nic lichotivého. Přesný obsah mu však uniká. Narcisy... Marie... růžovobílé tulipány... Marie... oranžové tulipány... Marie... To je jeho svět, ve kterém se cítí dobře. Ve kterém se cítí doma.

Dítě svých milujících rodičů několikrát máchne rukama a otočí se na podpatcích. V měkké půdě zkraje záhonu po sobě nechá více hlubokých důlků.

Táta by je nejraději hned zarovnal. Bylo by tak snadné vypořádat se s výčitkami. Pokleknout, nabrat okolní hlínu do dlaní, zasypat s ní stopy po Majčinyých střevíčkách, uhladit záhon pěkně do rovinky... A nic jakoby se nestalo.

Jenomže je tu ještě Marie. Neodešla spolu s Majkou, což by snad pro Fandu bylo nastokrát lepší. Neprokázala mu tu tolikrát opakovanou službu a nenechala ho o samotě, ve které díky jejich zahrádce nemohl být nikdy sám. Naopak. Stojí nepohnutě tam, kde dosud stála a s tvrdošijností, kterou její muž nikdy nepoznal, se mu vpíjí do těla. Tak na něm visí očima, že ji cítí až pod kůží. Loudí na něm, ale on není s to rozpoznat, co na něm loudí. Má se přiznat? Stvrdit Majčino obvinění vlastním doznáním? K čemu? K čemu se má přiznávat? Že má svět rád? Že jej má rád, protože v něm kvetou květy? Protože mu dal Marii???

Poklekl. Nabral hlínu do dlaní, zasypal s ní stopy po střevících jejich tápající dcery, uhladil jemné hrudky na povrchu. Pod kabátem, který po celý den nesusndal, ho svrběly Mariiny vyčítavé oči. Mlčel a moc si přál, aby nepromluvila ani jeho žena...

VĚRA KOPECKÁ

MÁCHOVSKÁ

Ticho
jak na dně
svědomí
jenom netrpělivé
z nohy na nohu
přešlapování
hodin

Ticho na kolenou
v noční tmě
modlí se za mrtvé

Na snítce břízy
měsíc visí
Vybledlý obraz čísi

PRŠÍ

Tiše šeptá déšť
Ptáci setřásají
kapičky vody
ze křídel
a písně
překonávají gravitaci
Vznášejí se k obloze
zatímco pivoně
pod tíhou vod
sklonily se k zemi
Poklekly k modlitbě
za kvetoucí svět

PŘÍZRAK

MARTINA MOUSEOVÁ

Když se probudila, chvíli si nemohla uvědomit, kde vlastně je. Pak jí pomalu začalo docházet, co prožila a že je zpátky v bezpečí svého bytu. Uvědomila si, že si z toho neuvěřitelného výletu přivezla jeden z nejkrásnějších, nejdražších a hlavně nejtajemnějších klenotů světa. Fabergého vejce!

Sáhla po kabelce, kterou po příjezdu hodila vedle postele, a vybalila svůj poklad. S téměř nábožnou úctou vejce prohlížela, otevírala a zavírala.

„Je jenom moje! Je to můj díl dědictví! Satisfakce pro prababičku, kterou Kirovovi zavrhli. Dokázala jsem ji po více než sto letech pomstít! To je velký úspěch! Škoda jen, že se nemůžu nikomu svěřit, že si to musím nechat pro sebe!“

Valerie se posadila na posteli.

„A teď si dám svoji skvělou kávu. Ta mi chyběla nejvíc.“

Najednou se zarazila. Koutkem oka totiž zahlédla něco, co do jejího bytu nepatřilo! Rozhlédla se po pokoji a vykřikla hrůzou. V rohu místnosti stál muž!

Valerii začalo zběsile bušit srdce.

„Kdo jste?“ dokázala ze sebe vymáčknout až po chvíli.

Nic! Muž nehybně stál, hleděl na ni a mlčel.

„Kdo jste a co tady děláte?“ zaječela na něj hystericky.

Nic! Žádná reakce.

„Okamžitě odejděte, nebo zavolám policii!“

Nic!

Valerie rychle sáhla do zásuvky nočního stolku pro revolver a zamířila na muže.

„Vypadni, nebo tě zastřelím!“ zachrčela.

Nic! Muž se ani nepohnul.

Ruka, ve které držela revolver, se jí začala třást tak silně, že hlaveň viditelně vibrovala. Aby ten třes zmírnila, chytla si zápěstí druhou rukou. Nepomohlo to! Cítila, jak se třes zhoršuje. Prsty jí zaplavovala křeč. A najednou vystřelila! Strašně se lekla. Vystřelit nechtěla, ale ruce ji už vůbec neposlušely. Upřeně zírala na zbraň a neměla odvahu podívat se, co ten výstřel způsobil.

„Nezastřelila jsem ho!“ blesklo jí hlavou, „neozval se výkřik, ani jsem neslyšela, že by tělo spadlo na zem!“

Pocítila obrovskou úlevu.

„Ale on tam pořád je!“ došla jí ta horší část reality.

S vypětím všech sil se přinutila zvednout hlavu a na muže se podívat. Ten nehnutě stál na stejném místě.

„A sakra!“ zašeptala si Valerie.

Výstřel rozbil vázu, která stála přímo za mužem. A Valerii až teď došlo, že vidí to, co je za ním. Že vidí knihovnu, stolec a rozbitou vázu. Došlo jí, že ten muž je průhledný!

„A sakra!“ opakovala si polohlasně a konečně se na něj pořádně podívala.

Stál nezvykle vzpřímeně, dalo by se říct v pozoru, a byl oblečený do starodávné uniformy.

„Generál!“

A opravdu! V jejím moderním pařížském bytě stála průhledná postava generála Kirova. Vypadal stejně jako na obraze, který ji před pár dny hypnotizoval v obrazárně v Kirovovu.

Ruka s revolverem Valerii poklesla a ona měla pocit, že během chvíle omdlí. Překlopila se zpátky na postel a zavřela oči. Po chvíli se přinutila oči pootevřít.

„Třeba ho už neuvídím!“ zadoufala.

Byl tam! Bez sebemenšího náznaku pohybu stál pořád na stejném místě. Valerii se obrátil žaludek. Rozběhla se na toaletu a měla, co dělat, aby to stihla. Když se

po deseti minutách připlížila zpět, byla úplně zničená. Strašně ji bolela hlava, ruce a nohy ji brněly. Bezvůlně se skácela na postel. Zachvátila ji zimnice a zároveň cítila, že jí stoupá teplota. Nemohla se ani hnout. Upadla do bezvědomí.

Když se probrala, byla už tma. Dlouho bez hnutí ležela. Neměla sílu ani odvahu cokoliv udělat. Připadalo jí, že tam leží několik hodin. V místnosti bylo naprosté ticho, slyšela jen obvyklé zvuky z noční ulice.

„Snad se mi to jen zdálo! Jsem přetažená a nemůžu se divit tomu, že jsem viděla bůhví co.“

Rozsvítila lampičku, nepatrně pootočila hlavou a koukla se směrem ke knihovně. Stál tam!

Valerie zaúpěla a pevně zavřela oči. Moc si přála znovu omdlít, aby se z té strašné situace dostala. Tentokrát to ale nešlo! Mdloby sice přivolat nedokázala, ale její vyčerpané tělo si dokázalo pomoci jinak. Usnula.

Spala dlouho a opakovaně se jí zdálo, jak si s přízrakem stojícím v jejím pokoji přátelsky povídá. Když se probudila, tak ještě cítila příjemnou atmosféru, která její sny provázela.

„Snad z nás nakonec nebudou kamarádi,“ ušklíbla se tomu zvláštnímu pocitu.

Mrkla se na přízrak. Stál tam.

„Jak jinak,“ mumlala si ironicky, „stůjte si tam, generále. Začíná mi to být jedno. Ale kamarádit s vámi nebudu!“

Sbalila si peřiny, vzala deku, mobil a kabelku, odešla z místnosti a zamkla za sebou dveře. Šla do kuchyně a na zemi si ustlala provizorní lůžko. Už ji nevy-silovala zimnice, horečka ani nevolnost. Už měla sílu na to, aby se z té tajemné místnosti odstěhovala.

„Hlavně, aby za chvíli nebyl tady!“

Nebyl. Několikrát se pečlivě rozhlédla, prozkoumala všechny kouty a nic.

„Tak jo,“ rozhodla se, „v pokoji bude bydlet generál. Já budu bydlet v kuchyni. Je to vlastně logické, že návštěvu nechám bydlet v lepší místnosti. Zvláště, když to je starší člověk a navíc taková osobnost,“ zasmála se vlastnímu vtipu a zakroutila hlavou nad tím, že v takové situaci má chuť vtipkovat.

„Ale černý humor se hodí vždycky,“ ukončila neveselé dumání nad svým zvláštním chováním.

Ráno se probudila překvapivě odpočínutá a klidná. Byl všední den a její diář hlásil, že má naplánované schůzky se dvěma klienty.

„Je běžný pracovní den a já musím začít normálně fungovat, i když mě navštívili vzdálení příbuzní,“ ušklíbla se.

Začala se připravovat do práce. Z kabelky vyndala věci, které tam měla ještě z cesty. Jako poslední jí v ruce zůstalo carské vejce.

„Jen jestli to všechno není kvůli tobě,“ zamyšleně oslovila vejce.

Vstala a přešla ke dveřím pokoje. Odemkla a už sahala na kliku, ale zarazila se.

„Mám tam návštěvu. Musím zaklepat,“ pokračovala v ironickém přístupu k té vsledku prazvláštní situaci.

Zaklepała na dveře, pomalu otevřela a koukla se směrem ke knihovně. Byl tam!

Kdyby tam generálova postava nestála, určitě by se jí ulevilo. Na druhou stranu ale nepocítovala to bezútěšné zoufalství, které jí včera skoro zničilo.

„Dobré ráno, pane generále,“ oslovila průhlednou postavu poměrně klidně, „jdu do práce. Tohle mi tady pohlíďte, prosím.“

Vejsce položila na stolek a rychle odcházela, protože jí začal zaplavovat ten neskutečný pocit klidu a pohody, který prožívala ve snu.

Všední den, velkoměsto plné lidí a aut, její klienti a její práce jí pomohly od-poutat se od té záhady, kterou měla doma. A když se pozdě večer vracela, říkala si, že si to všechno jen vysnila, že roh jejího pokoje je a byl prázdny. Nebylo to tak! Když přišla domů, hned se šla přesvědčit. Zaklepała na dveře, odemkla a nakoukla dovnitř. Stav v místnosti byl nezměněný. Průhledná postava jejího dávno zemřelého příbuzného stála v rohu a carské vejce leželo na stolku. Valerie jen očima přelétla místnost a ani nevstoupila. Znovu totiž pocítila tu zvláštní atmosféru, která jí uklidňovala a přitahovala. Tomu se poddat nechtěla! Netušila, co to znamená, a měla obavy z toho, co by to mohlo přinést.

„Dobry večer, jsem doma,“ řekla do místnosti, „a dobrou noc.“

Rychle dveře zavřela a zamkla.

A tak uběhl celý měsíc. Dvakrát denně generála pozdravila, pak místnost zamkla a už se jeho přítomností nezabývala.

Změna nastala nečekaně a neplánovaně.

Ukázka z nové knížky Martiny Mouseové s názvem VALERIE.

<https://mouseovamartina.wixsite.com/website>

JAK VZRUŠIT MANŽELKU

MARTA URBANOVÁ

Pan Cyprián se nacházel v posteli, polštáře vysoko pod hlavou a četl Obratník raka Od Henryho Millera. Pan Cyprián je u vytržení: Taková krásná kniha, takové fajnové čtení. Založí horní rúžek knihy, aby tuto stránku neztratil, aby se k ní mohl vrátit. Najednou ho napadne, že se o takovou krásu musí podělit s manželkou. Vystřelí tak jak je, v tričku a bez kalhot, z postele a letí s knihou do patra. Že manželka spí, na to nebere ohledy. Odstrčí ji, posadí se na pelest postele a halasí: „Tohle ti musím přečíst.“ Rozevře knihu a začne číst: „Zamžourá na počasí a zhluboka si povzdechne. Když prší, řekne: Tohle zasraný podnebí člověka normálně odrovná. A když jasně svítí slunce: Z toho zasraného slunce člověk normálně oslepne. Začne se holit a najednou si vzpomene, že tam není čistý ručník. Do prdele hotel zasranej, ani ručník ti nevymění, škrti! Ať dělá, co

dělá, ať jde, kam jde, nic nefunguje tak, jak by mělo. Buď za to může tahle zasraná země, nebo ta zasraná práce, anebo nějaký zasraný kretén, který s ním vyjebal. Je zázrak, že ještě dokážu sem tam vohnout nějakou fuchtli. Bože, jak rád bych si narazil nějakou bohatou čubku – tak jako ten vyčurda Carl.“

Manželka pana Cypriána nevěří svým uším, nemá sílu se ani obrátit na bok natož k němu zády a civí do stropu a přemítá, za co jí Bůh trestá. „Nebo ještě tohle,“ pokračuje pan Cyprián a otevře další založenou stránku. „Celých sedm let, ve dne v noci, ovládala mou mysl jediná myšlenka – na ni. Kdyby byl nějaký křesťan oddán svému Bohu tak jako já jí, byl by dnes každý z nás Ježíšem Kristem. Myslel jsem na ni ve dne v noci, dokonce i ve chvílích, kdy jsem ji podváděl.“ „Prosím tě dej mi s těmi nechutnostmi pokoj, víš, že to nesnáším,“ ozve se konečně manželka a přetáhne si polštář přes hlavu. „To nechápu, co ti na tom vadí. Vždyť je to autobiografický román o pravdivosti jeho života v Paříži. Henry Miller píše, co zažil. Píše o věcech, o kterých druzí nemluví, ale to neznámá, že o nich nepřemýšlejí. Sice říkají, že je to pornografický román, ale podle mne jen píše v krásných slovních spojeních otevřeně o intimních věcech. Je to plně filozofických pasáží a asocičních řetězců, je to psané velice lehce, dobře se to čte, že se od toho nemůžeš odtrhnout.“

„Nevím, co s tím za mnou lezeš do postele, teď v noci.“

„Obratník Raka je specifická rovnoběžka na severní polokouli, ohraničuje ekliptiku ze severu.“

„Snad mě tím nechceš vzrušovat?“

„Tento jev nastává jednou do roka v den letního slunovratu.“

„To si nemůžeš obléknout alespoň trenýrky?“

„Vidím, že zase máš náladu,“ zaklapnul pan Cyprián knihu a odkráčel po schodech dolů.

Ještě tam chvíli bylo slyšet jeho dupání a štrachání a pak se v domě rozhostilo ticho.

Paní Cypriánová vystrčí hlavu zpod peřiny a zahledí se do okna. Měsíc visí na továrním komíně a ona přemítá, co bude zítra vařit. Pak sáhne po rozečteném románku o lásce a vzdychne. Jo, láska, kdepak je dneska láska, aby ji špendlíčkem hrabal. A stejně by vyhrabal jen samej sex.

A jak se tak začetla do krásné krajiny, do níž se zakusovaly bílé útesy, a třpytilo se do dále klidné moře, když si představila tu dívku po boku milovaného, zasnila se nad svým mládím, nad svým mužem, jak ji kdysi po prvé vyprovázela od muziky pěšinou mezi poli, mezi klátíci se klasou obilí... A vtom najednou zaslechla podezřelý zvuk.

Někdo někde klepal. Položila knihu na peřinu a naslouchala. Ten zvuk nebyl odnikud zvenčí, ale ozýval se z domu. Proboha co tam zase dělá?

„S čím tam rumpluješ?“ zaječela na celý dům.

Ale nikdo jí neodpověděl. Zaječela znovu, ale tentokrát už řvala na celé město. A zase nic. Odpověď žádná. Našpicovala uši. V domě někdo ťukal. Ne ťukal, ale mlátil. Snad kladivem do trubek ústředního topení.

Odložila knihu na stolec, vylezla z postele a šla se přesvědčit. Ale dole nikdo nebyl. Manželova postel byla prázdná. Co zase v tom sklepe provádí? Ptala se sama pro sebe a šla za ním do sklepa. Ještě než otevřela dveře, věděla, kolik uhodilo. Zase přetopil kotel. Nadechovala se, jak na něj vyjede, jak mu vynadá. Ale jakmile otevřela, vyvalil se ze sklepa mrak a celou ji zahalil. Nic neviděla, jen cítila štiplavý kouř. Popaměti došla ke dveřím do garáže, pak k oknu a otevřela je. Kotel hučel a tloukl jak raněné zvíře. Podívala se tím směrem a všimla si pytlů napěchovaných pilinami.

A byla doma. Že on náš tatínek narval celý kotel pilinami. Nečekala, až kotel vybuchne, zvedne celý barák a pošle ho k čertu. Popadla železný hák a otevřela kotel. Začala klofat do jakési hmoty. Klofala a klofala, až z ní tekla pot. Namohla přestat, dokud se neobjevily plamínky, dokud piliny nezačaly hořet. Trvalo jí to až do rána.

Potom se vypotácela ze sklepa a šla hledat manžela. Přišel až k obědu.

Když mu celou tuhle kalvárii vylíčila, vzal ji kolem ramen a se smíchem řekl: „Aspoň ses jednou vzrušila.“

Kdyby měla něco po ruce, nejradši by ho hned praštila.

PUBLICISTIKA

O PSANÍ TROCHU JINAK

Stojím před katedrálou, krk nalomený v zátylku, oči upjaté k výškám, jež mne staví do úhlu, ze kterého nemám šanci vidět všechny části obrazu zároveň. Trochu mne to popouzí. Zneklidňuje. Moje zvědavost je stejně napjatá jako nervy konstruktérů před startem rakety. Zvědavost jakbysmet. Trpělivost podstupuje nesnadnou zkoušku. Odkudsi z větší dálky jí napovídá pokora.

Krotím své rozbouřené smysly. Neklopím oči. Pocit hrozící ztráty z nevyužitých příležitostí má nade mnou hlavní slovo. Chci. Chtění mi pulsuje ve spáncích, mravenčí v prstech, umírněnou křečí mi tvrdnou svaly. Najednou je těžké udělat krok. Ocitla jsem se v pasti. Vzrušením přitom nedýchám. Víím, že se neubráním. Víím také, co musím udělat.

Pohládít vábíví přebal, pozdravit iniciály, pokochat se detaily, poděkovat za to, že smím... Otevřít knihu, vkročit do katedrály. Otočit první list. Ukočírovat svůj chtíč dozvědět se příliš mnoho příliš brzy. Zdá se bezuzdný, ale jde pouze o bohubilou touhu dosáhnout cíle. Připomínám si, že spěch není můj styl. Nesmím se přece připravit o potěšení z cesty. Pěkně po pořádku, kapli za kaplí, odstavec

za odstavcem, od jedné vitráže ke druhé, objevovat jednotlivosti, hledat a nacházet, obdivovat tu nekonečnou mozaiku lidské vytrvalosti, umu, důmyslnosti. Nepřehlédnout jediné slůvko, jediný kámen stavby. Obdivovat majestát vrytý do podlahy, podpírající strop, vepsaný mezi řádky. Nikým nerušená projít až k oltáři. Vzdát hold tvůrci, pochopit zápletku. V tichu panující velikosti se smířit se svou malostí. A potom se jiná vracet zpět. S poděkováním, s úctou...

Navštěvovat katedrály je jako číst knihy. Stavět katedrály je jako knihy psát. Po tom i po tom jako by šlapal čas. Copak šlapal... Dupal. S gustem si přidupnul tam, kde by se cosi mohlo vydat vlastní cestou. Stavět katedrály by už dnes nebylo o nadšení tisíců třeba jen vlastní víře oddaných duší. Ani o neutuchající píli rukou, poslání, touze zanechat po sobě dílo, jež zatají dech. Stavět katedrály by dnes bylo o příležitosti získat... cokoliv... peníze, věhlas, moc, slávu, majetek, další možnosti... Dnešní katedrály by vyrůstaly úsporně, co neúsporněji, aby to moc nestálo, a přitom náležitě vyneslo. Ona málo zajímavá, nikterak nákladná strohost by přitom byla prohlašována za dílo umělce, jehož je v první řadě třeba pochopit. Teprve potom se, raději s velkou opatrností, předem vykonstruovanou tolerancí, s okázale projevovanou showivavostí také dívat. Nejlépe tak, jak se dívají ti, kteří katedrálám údajně rozumějí. Není na tom nic, co by nikdo nezvládl. Navíc je to pohodlné, šetří to vlastní čas i energii. Jde jenom o to, dát na názor druhého. Převzít jej za vlastní...

Za krk mi sedla otázka. Potím se pod ní jak pod límcem ušitým z hranostaje... Psát či nepsat?... Na záda mi ještě dopadá stín katedrály. Jsem jí vděčná za další vzácnou chvíli. Za impuls k úvahám. Stále je se mnou touha, nadšení, co chvíli přichází divoká bouře, návaly tvořivé síly, slova se přede mnou válí jako kamenné kvádry připravené ke stavbě. Ještě neotesané, pokorně čekající, až přijde jejich čas. V hlavě se rodí plány. Příběhy ožívají postavami, jež dostávají své tváře, těla, charakter. Jen je ponechat jejich osudům, ať jednají, prožívají, sdělují... Už, už by se duši zachtělo poddat se radosti. Oddat se s radostí... Vzápětí narazí na realitu.

Na realitu, za níž by dnes vznikaly katedrály. Za níž v době téměř vesmírných možností vznikají knihy. Na odmítavé odpovědi nakladatelů sužovaných vrtochy knižního trhu. Na neférové podmínky těch, kteří by snad i vydali, kdyby... Psát či nepsat?

Katedrály bez lidí jsou jako texty bez čtenářů. Mohly lidské náruživosti, neshlíplivosti, víry...

Jana Burčíková

OHLASY A RECENZE

Z NOVÝCH KNIH

KŘIŽOVATKY SAMOT

Mezi současnými východočeskými básníky se výrazně prezentují Věra Kopec-
ká a Václav Franc, jehož sbírce Křížovatky samot (Nakl. Nová Forma, 2021, 84
str.) nejsou cizí úsměvné pláne současného výrazně zvlněného života, v němž se
optimismus stává vzácností. Franc ovšem dokáže na konejšivou oblohu vyslat
i dravčí křídla. Pod nenápadným příkrovem metafor problemskují světla myšlenek,
dorůstající v objektivní výpovědi. Franc je silný tam, kde se uchyluje ke koncent-
raci sdělení, byť třeba pouze prostřednictvím čtyřverší. Někdy jde o vtipné příst-
ření, jinde získávají verše na údernosti, stávají se základními kameny. Konkrétně
básně bez názvu na str. 28 a 57, básně Bolesti, Naděje, Čekání, Loučení, Tvůrčí
muka, Opuštěný příběh, britký Aforismus. Nebývá to zvykem, ale nahlédněme na
hladinu Francových veršů prostřednictvím citátů. K pesimističtějším zátočinám
směřují verše *//rozevírají se brány samot//* či *//odkvétají labutí písňě//*, vstřícněji
vyznívají *//další runda naděje//* nebo *//denně jednu kapku medu//*. Jako ostrov
k obeplutí můžeme spatřovat *//dary komerční zimy//*, ale čtenáři neuniknou ani
Francova optimistická nahlédnutí. Včetně citlivých osobitých návratů do dětství.
Pokud píše *//na oheň svoje stránky zvykám//*, berme to jako zdvořilý bonmot,
jeho poezie vyzařuje vlídnou křivku vlaštovčího letu, nikoli plameny. Křížovatky
samot jsou mnohavrstevné, snad každý čtenář v nich najde svou živou vodu. Na
závěr slova, která mají v čase obecného ohlupování platnost ukazatele směru:
//Aspoň pár díky//hledáčům cest//bez hrobníků.// Francova sbírka si našla svůj
správný čas. Nebo naopak, čas ji bere za vlastní.

Vídenského VYKROČENÍ ZE STÍNU (vyd. Martin Leschinger – FLÉTNA,
2021, 80 str., bohatě doprovázeno fotografiemi Petra Pulce). Zalistujeme-li ve
sbírkách *Ozvěny ticha*, *Slza na ciferníku*, *Písky, hrady, zříceniny*, *Potichu i nahlas*,
a pokud přidáme autorský výběr *Uzavřená kapitola* z roku 2011, přes poměrně
dlouhý časový odstup nacházíme zřetelnou osobitou koncepci, místy poněkud
rozverný specifický básnický rukopis. Vídenský vykročil z vlastního stínu sub-
jektivně pojatou poezií, navozující zdání poutníka, který lehce zamlženými okny
vlaku sleduje lidskou krajinu, bedlivě registruje ušlechtilé, bezvýznamné i poně-
kud páchnoucí obrysy, jimž dodává ostřejší hrany. Jako kdyby testoval události,
činy důvěrně známých i zcela neznámých bytostí. Tu se zřejmou shovívavostí, tu
s přístřeným břitkem, tu s jistou váhavostí, tu s důvodným respektem, tu s od-
jištěným revolverem slov. Většinou tak činí decentně, ale promyšleně, s přesně
nastaveným hledím. V čisté a přímé lyrické lince se vyskytují vychýlené uzlíky,

připomínající drobné impresy, ale koncepci sbírky ponechme na autorovi. Ty uzlíky by možná našly vhodnější uplatnění a vyšší míru údernosti v odlišně koncipovaném souboru, zaměřeném na současné znepokojivé společenské variace. Předností Martina Vídenského je střídmost, šetří se slovy i metaforami. Strohá konstrukce básní působí účelně, není pouhým nedokončeným skeletem, jak se může zdát na první pohled. Při prvním čtení. Hned úvodní báseň tvoří možná nezáměrné motto, oscilující kolem již zmíněné delší odmlky ve vlastní tvůrčí prezentaci: // *Vítr se utišíl, // puls opět naskočil. // Uzdravený pták // vzlétl do oblak.* “Některé verše však nemají daleko k hlubšímu zamyšlení, k nahlédnutí pod příkrov událostí: // *Zvony mlčí // kříže trčí. // Do krajiny // vrhaj stíny // naši viny.* // Že mu nic lidského není cizí prozrazuje v básni Na tajňačku, humorný náhled potvrzuje s lehkým povzdechem básní Zmatená včela a bezmála manifestačně vyznívá křehce melancholický Noční (ne)klid s evidentním profesním podhoubím. Pokud čteme, že básník touží slovy básně popsat krásu blankytu, musíme připustit, že kráčí dobrým směrem a nepostrádá předpoklady dospět k vytčenému cíli.

František Uher

NADĚJE V TEMNÝCH DOBÁCH

Knihla *Světlo naděje* mladé východočeské spisovatelky Kateřiny Hájkové přináší řadu povídek, které sice nesvazuje žádná pevná koncepce, přesto však mají mnoho společného.

Autorčiny texty jsou vždy velmi osobní, vycházejí z její zkušenosti, jak se zdá, skutečně prožitě, nebo zprostředkované četbou či návštěvami míst, na nichž lpí otisk děsivé minulosti.

Sbírku otevírá povídka *Nezvaní hosté*, v níž připomíná jednu ze stinných stránek našich dějin – vyhnání Němců po druhé světové válce. Nesnaží se o vyrovnání se s pocitem viny, naopak, rodina, jejichž dům chtějí bývalí majitelé navštívit, je vnímá jako vetřelce. Tento postoj je uvěřitelnější, než by býval pokus o řešení konfliktu.

Podobně civilní postoj můžeme vnímat i v další povídce nazvané *Dědeček Bedřich*, která by se dala charakterizovat často vyslovovanou větou: děda byl komunist, ale hrozně hodnej člověk. Tuto větu můžeme chápat různými způsoby, buď jako subjektivní dojem, podobný, jaký mohla mít rodina velitele koncentračního tábora, nebo jako vystihnutí povahy člověka, který z nějakého důvodu přilnul ke komunistické ideologii, ale podařilo se mu v životě vyhnout se volbě mezi dvěma zly.

Z historického konceptu se poněkud vymyká *Odpovědnost*, jejímž tématem se stala psychická zátěž, negativně působící na schopnost odvést výkon a přenos tohoto stavu na zvíře. Navíc do ní autorka vložila i problematiku stárí. Je škoda,

že právě v této povídce se na několika místech vyskytují konstrukce typu „Haničky Silvestr“.

V některých povídkách se vyskytují mystické detaily, jako například ve *Strážci světla*, který je stejně osobní jako ostatní texty, přestože je psán v er-formě.

V povídkách *Zázrak na Calton Hillu*, *Svobodu si člověk nese v sobě* a *Hororový cirkus aneb malá studie strachu* intimní ráz ještě graduje. Žádost o ruku, zkušenost z autorského čtení a strach, vyvolaný návštěvou dryjáčnického představení, se od historických témat odchyľují. Autorka nerozlišuje mezi významem události ovlivňující celý svět a té, která je významná pro ni osobně, což je pochopitelné relativní vnímání skutečnosti.

V dalších povídkách (*Třetí dítě*, *Přítel z Mikulova*) se hlouběji zabývá tématem druhé světové války, historie vyhlazení Ležáků a holocaustu. V povídce *Muž z fotografie* zachází autorka ještě dál, k pokusům na lidech, odehrávajících se v koncentračních táborech. Působení textu, obsahujícího otřesná fakta, poněkud oslabuje opakování některých vět.

Jiný, i když také nesmírně vážný námět si autorka zvolila pro povídku *Smíření a odpuštění*. Mnoho lidí má pocit, že téma sexuálního násilí je aktuální zejména v současné době. Tento dojem je však vyvolán větší medializací, o vážný problém šlo vždy, avšak často byl bagatelizován. Smíření jde ruku v ruce s vyrovnáním se s následky, a pokud mluvíme o odpuštění, nemusí jít vždy o odpuštění pachateli.

Povídka *Neznámá*, která sbírku téměř uzavírá, začíná v podobném stylu, jako ostatní, tedy psaná z pohledu autorky. Avšak brzy se mění v příběh – dramatický a poutavý. Jeho zarámování osobní zkušeností spisovatelky je z tohoto pohledu zbytečné, jádro by jako povídka obstálo samo o sobě.

Velkým kladem povídek ve sbírce *Světlo naděje* jsou témata, která si autorka zvolila. V drtivé většině jde o historii svázanou s druhou světovou válkou. Bylo by možné namítnout, že čas podobné literatury již pominul. Ale existují události, na něž by se zapomínat nemělo a je dobře, že se jimi zabývá i mladá generace autorů. Mají poněkud odlišný pohled, jejich výhodou je odstup, jiná optika, bez pocitů osobní křivdy.

Jiří Lojín

SVĚTLO NADĚJE

Při pohledu na současnou aktivitu členů Střediska je zajímavým úkazem tvůrčí iniciativa našich kolegů. Byla by to hezká řada jmen, seřadit je podle abecedy. Zvláštním aspektem je pozoruhodná kvalita jejich prozaických prací. Včetně většiny prvotin. Potvrzuje to Kateřina Hájková souborem až cizelersky propracovaných povídek SVĚTLO NADĚJE (Ofis, 2021, 212 str.) Jejich struktura prorůstá, čtenář dospívá nad poslední stránkou k pocitu, že dočetl román. Patrně i proto, že se nejedná o právě oddechové čtení, děj skrývá ostny, jimž se někdy

raději vyhýbáme. Což zajisté není výtku. Naopak! Textem jakoby od první do poslední věty prolínaly žalostné nostalgické písně plné tísně, znějící na zřetelně vytyčeném předělu mezi obecnými pojmy *dobro* a *zlo*. Dostávají však originální dimenzi, podtrženou životní filosofií protagonistů, osobitým přístupem k drastickým situacím, nepřetržitým soubojem lidské malosti ve stínu hákového kříže, vzdorující i podléhající bezmocnosti, podtržené pasivitou, kterou čtenář vnímá se zkušenostmi poskytovanými současným světem. O to působivější jsou činy strážců světla (zevšeobecňuji název jedné povídky, vlastně i celé knihy), které se místy pohybují až na samé hranici věrohodnosti. Jenom je třeba pamatovat, že mezi dobrem a zlem sice existuje předěl, ale není to přesně vyznačená hraniční čára. Kateřina Hájková si toho byla vědoma. Inspirace skutečnými událostmi je neodmyslitelným a nepopíratelným půdorysem, v němž komplexně dozrává (u Hájkové i zcela nevšední) autorská licence. Časová chronologie stírá rozdíly. Celek působí jako promyšlený filosofický fragment, podložený příkrou desiluzí, vyvěrající z úvah o kvalitách člověčenstva, zamořeného plejádami trubců, jakož i svědectvím o ryzích kvalitách jedinců, schopných otevřeného nebo třeba jen vnitřního vzdoru. To je další hranice, kterou literární hrdinové svými postoji překračují a zároveň vytyčují. Kateřina Hájková dokáže jemnými nuancemi vytríbit pozadí událostí, oddělit zrno od plev, hřejivou modř od studené, vřelost od pokrytectví. Vštěpuje svým kladným postavám prostá, z dnešního pohledu přirozená vnuknutí, zdánlivě nehrdinské úvahy i činy. Povídky jsou zajisté zcela nezáměrným sítem, třífícím charakter pohnutých událostí, předobraz a následný obraz zjitřené tragické doby, v níž tradiční zvyklosti, pojmy a přístupy k proměňám času a společnosti dostávají velice pravděpodobný obraz a plně objektivní podobu. Ideály dostávají na frak a krutě reálné konstelace tlumí jas vzdálenějších obzorů. Tematika povídkového souboru Světla naděje směle konkuruje početnému množství knih, zabývajících se stále bolestnými událostmi. Jejich sugestivní působivost lze srovnat s díly Arnošta Lustiga. Nikdy jsem nebyl přílišným příznivcem tzv. školní povinné četby, netuším, zda je tato praxe odpuzování mladých čtenářů od literatury dosud praktikována. Pokud ano, nemělo by seznámení se Světlem naděje knihou minout studenty středních škol. V současnosti často značně zkreslenému obrazu stále živé válečné minulosti se autorka knihou s vysokými literárními parametry pokouší narovnat páteř a správně osvětlit úhel pohledu na dobro a zlo. Ani pravda a lež nejsou dvě přesně vyznačené a ohraničené parcely, nýbrž jedna jediná, v níž by žádné podsouvané polopravdy a lži neměly dostat úrodnou půdu. Právě v tom směru působí kniha Kateřiny Hájkové nekompromisní jednoznačností a neobyčejnou přesvědčivostí.

František Uher

VYKROČENÍ ZE STÍNU

Není to čtení knihy, nejsou to jen slova řazená do rýmů. „Je to čím dál těžší. Pálí se mosty, staví se zdi, zloba kořeny zapouští. Stále víc sami hledáme směr, kterým se dáme po poušti.“

Nejsme na stránkách knihy Martina Vídenského, ale jsme uprostřed děje podmanění prožitky, které nás neminou. „Třpytivé pozlátko láká nás do pastí, rozum je ošálen světlem nad propastí.“ Jsou to básně, ale ne na papíře, obklopí nás a přijmou jako část svého já a nedají nám je minout ani zapomenout. Vějdou v nás tak přímo, tak poctivě, až v úžasu. „Vítr se utišil, puls opět naskočil. Uzdravený pták vzletl do oblak.“ Nad tím není těžké přemýšlet, ta vidina přijde sama, jasná a živá.

Při zavření poslední stránky si čtenář uvědomí její sílu a krásu. Jen pár slov nesmírné síly. A krásu postřehnutelnou v básni „Než vítr rozfouká černé peří, a než déšť uhasí ohniště, odejdu po špičkách od tvých dveří a budu se těšit na příště.“

Hodnotím jako výjimečná kniha, vybroušené myšlenky, šperk. I její název „Vykročení ze stínu“ hovoří za vše.

Marta Urbanová

ZAZNAMENÁVÁME A KOMENTUJEME

JUBILEA

LUBOŠ ZELENÝ – 23. prosince

NOVÉ KNIHY VE STŘEDISKU

- Kateřina Hájková – **SVĚTLO NADĚJE** – sbírka povídek v nakladatelství OFTIS v Ústí nad Orlicí. Vázaná, 212 str., 2021. První kniha autorky.
- Václav Franc – **KŘÍŽOVATKY SAMOT** – sbírka básní v nakladatelství Nová Forma. 84 str., 2021.
- Václav Franc – **VYPLÁCHNĚTE SI** – Krátké příběhy ze zubařského prostředí. Fota V. Franc a J. Němeček. Kresba vtipů P. Hons. Vytisklo nakladatelství Tribun EU s. r. o. BRNO 132 str., 2021.
- Věra Kopecká – **I KŮZLATA SE USMÍVAJÍ** – Sběrka veršů pro děti. Vydavatel V. Kopecká, 2021, 44 stran
- Věra Kopecká – **MALOVANÉ BROUMOVSKO** – zachycuje krásy Broumavska v obrazech účastníků mezinárodních malířských plenérů v Křinicích. Vydala V. Kopecká, 2021. 96 stran.

- Martina Mousevová – **VALERIE** – mystery novela. Ilustrace Ing. Markéta Myšková, nakladatelství Martina Myšková. 115 str., 2021.
- Jiří Uhlíř – **BOŽENA NĚMCOVÁ INSPIRACÍ PRO UMĚNÍ (1842 – 2020)** – Vydáno k 200. výročí narození spisovatelky. Vychází v nakladatelství BOR Liberec. Spolupracoval grafik ing. Karel Šípek. Barevná obálka Markéta Škopková. Vlastním nákladem autora, 440 str., 2021.
- Editor František Tylšar – **LITERÁTI NA TRATI VII** aneb poezie vlakových cest – Vydala Epika. Z našich autorů: Zdenka Líbalová, Libuše Matysíková, Milan Sochora, Jindřich Tošner, Martin Vídenský a Věra Kopecká.
- Eeditorka Věra Kopecká – **CESTY (Antologie o cestách, verše účastníků XXII. Dnů poezie v Broumově 2021 a předchozích ročníků)**, z autorů SVČS: O. Novotná, J. Bednářová, V. Franc, P. Frydrych, V. Kopecká, Z. Líbalová, L. Matysíková, M. Sochora, J. Tošner, J. Wienerová. Vydala V. Kopecká, 2021, 320 stran.

ZPRÁVY Z OBLASTÍ

V sobotu 12. června zemřel náš kolega Mgr. Miroslav Kubíček básník a prozaik ze Šumperka ve věku 86 let.

• NAHLÍŽÍME DO ČERVNOVÉHO ČAJE A KOBRY Č. 6

V úvodu je báseň V. France Tráva státá. Číslo se věnuje smutnému výročí našich dějin: 21. června došlo k popravě dvaceti sedmi českých pánů na Staroměstském náměstí v Praze. Prvním hostem je Kryštof Harant z Polžic a Bezdruzic, šlechtic, politik, válečník, diplomat. Ale i spisovatel a hudebník a cestovatel, mající vztah k našemu kraji. Druhým hostem je Jan Jasenský, lékař, politik, filozof, autor: „O nároku lidu na odpor proti tyranům.“

Rozhovor poskytl PhDr. Čestmír Brandejs, rozmlouvalo se o bouřlivém 17. století v jeho celistvosti. Báseň k tématu napsal Josef Svatopluk Machar: „Večer Jana Mydláře v pondělí dne 21. června 1621.“

Regionální autory zastupuje Ilona Pluhařová povídkou „Zázrak.“

Kobru, občasník regionálních autorů Jičínska, otevírá Václav Teslík úryvkem z básně „Ozvěna.“ Václav V. se zamýšlí nad tím, že hodně lidí díky pobytu doma v době koronaviru píše. V rubrice „Víte že,“ jsou informace o tvorbě regionálních autorů a úspěších na literárních soutěžích: Pavel Velešovský – 3. cena Řehečská slepice, Ilona Pluhařová a Václav Franc v soutěži O Hlinecký hrneček 1. a na soutěži Polabská vrba v Brandýse nad Labem 2. cenu. Ilona Pluhařová získala 1. cenu na lit. soutěži Arbotic. Václav Franc vydal knihu historek ze zubní ordinace „Vypláchněte si“ a sbírku básní „Křížovatky samot.“ Recenze Františka Uhra na zmíněnou sbírku. V rubrice “Řekni mi, co čteš,“

předkládá Václav V. knihu Borise Pralovského „Nohama napřed.“ Informace k XXII. Dnům poezie v Broumově.

• **CO PŘINÁŠÍ ČERVENCOVÝ ČAJ A KOBRA Č. 7**

Tentokrát nás ČAJ zavede na sever Čech, kde působí nově vzniklý Liberecký autorský klub. Hostem je Miroslav Stuchlý, představuje se básněmi ze sbírky „Potkat jelena“, která vyjde v závěru roku v nakladatelství Druhé město.

Rozhovor poskytl Štěpán Kučera, redaktor Salonu Práva, autor knihy „Tajná kronika Rychlých Šípů.“ Regionální autory zastupuje Pavel Velešovský povídkou „Můj čas.“

Kobru uvádí Ilona Pluhařová básní „Pozitivní stav“ věnovanou Zoře Šimůnkové. O MAGNESII LITERA píše Václav V. V rubrice „Víte, že,“ jsou informace o úspěších autorů v soutěži ve Frýdku – Místku (Pavel Velešovský, Václav Franc). Dana Beranová v soutěži Vidoucí 2021 (Fantasy a sci-fi) postoupila mezi nejlepšími, k závěrečnému vyhodnocení dojde v průběhu léta. V soutěži „Co nikdy Goethe nenapsal“ v Teplicích získal Pavel Velešovský druhou cenu a Ilona Pluhařová uspěla ve dvou kategoriích. V „Řekni mi, co čteš“ Václav V. hodnotí knihu pardubické autorky Ivy Tajovské „Než se rozdělíme“ a text vyznívá velice pozitivně. Kobra pochopitelně informuje o obsahu ČAJe. V závěru je pozvánka ze Slovenska na Martinskou poetickou jeseň.

• **JBM – NEWSLETTER 2021** kresba nazvaná Stroj času. Obsahuje 2 cykly Tóny poezie v Městských novinách v Lanškrouně, Vzpomínku na sběratele Jiřího Hlinovského z Houdkovic, na malířku Helenu Dolečkovou z Ústí nad Orlicí, na fotografa Mijata Mandiče z téhož města a na sběratele Jiřího Vinklera z Moravské Třebové.

• **JBM – NEWSLETTER 054** obsahuje: cyklus Tóny poezie v Městských novinách Lanškroun díly 9, 10 a 11, Vzpomínku na sběratele EXL Zdeňka Janebu z Pardubic, informaci o výstavě fotografií Radka Lepky v MK Lanškroun. Newsletter uzavírá vzpomínka na básníka Miroslava Kubíčka ze Šumperka, doprovázená celým blokem fotografií ze života autora a jeho přátel.

• Milá Věrko, promiň zdobné jméno, já Ti vždy tak říkám. Chci Ti popřát všechno nejlepší nejen k významným narozeninám, ale ke všem dalším krokům v životě. Děkuji Ti za Tvou vytrvalost v literární činnosti. Děkuji Ti za práci na našich malých básnických sbírkách. Za výběr fotografií, Tvých vlastních snímků, dlouho hledaných v kvantu Tvých prací. Pozorně vybíraných, aby podtrhly myšlenky veršů. Za setkání básníků a spisovatelů v Broumově, hledání témat k inspiracím na „Dílnách“. Předpokládám, že všichni, kterým pomáháš v jejich snahách předvést svou tvorbu kolegům a veřejnosti stejně, jako já, jsou Ti vděční. Tak hodně zdraví, síly a vytrvalosti Tobě pro radost a nám ku prospěchu. Trochu sobecké, vid? Ale ze srdce – jen to nejlepší. Olga Novotná.

IX. MALÍŘSKÝ PLENÉR ZA KRÁSAMI KŘINIC A BROUMOVSKA

Přes složitou epidemiologickou situaci se podařilo ve dnech 20. – 27. 6. uskutečnit další mezinárodní malířský plenér v Křinicích za účasti malířů z Polska, Slovenska, Ukrajiny, Lotyšska a samozřejmě z Čech.

Součástí plenéru byl v úterý tradiční večer poezie. Kromě účastníků plenéru, kteří nejen malují, ale také píšou poezii (Jana Wienerová, Jarmila Maršálová, Krystýna Leśniewská -Pasionek, Vladimír Rzeszetov a Věra Kopecká) představil své verše i polský básník Antoni Matuszkiewicz. Na večer přijeli hosté z Polska – šéfredaktorka časopisu *Zemia Klodzka* paní Tereza Bazala a vedoucí Polsko-českého uměleckého klubu ART.STUDIO pan Henryk Hnatiuk, který byl organizátorem více než dvou desítek mezinárodních malířských plenérů v Polsku.

Středa byla věnovaná malování s dětmi v zahradě Broumovského kláštera. Dopoledne přišly dvě třetí třídy ze základní školy Hradební, odpoledne pak větší skupina žáků 1. stupně z Masarykovy školy. Děti byly ve skupinkách spolu s některým malířem plenéru, který jim radil s výběrem, kompozicí i užitím barev. Děti se při práci nenechaly vyrušit ani občasnými přeháňkami.

V sobotu se konala dopolední improvizovaná výstava na náměstí v Broumově a odpoledne v Obecním domě v Křinicích. Obě byly přístupné a navštívené veřejností.

V Obecním domě v 15 hodin starostka Křinic slavnostně ukončila IX. mezinárodní malířský plenér, poděkovala účastníkům za obrazy, které obci věnovali a těm, kteří se zúčastnili vícekrát a fotografie, jejichž prací jsou uvedeny v publikaci *Malované Broumovsko*, předala tuto knihu. Účastníci poděkovali za milé přijetí a velmi dobré podmínky a atmosféru, která na plenérech v Křinicích je, za knihu i kalendář, který obdrželi po minulém plenéru. Všichni se už těšíme na kalendář z letošního plenéru a na X. jubilejní plenér v Křinicích v květnu příštího roku.

Věra Kopecká

UŽ NIKDY NEZČEŘÍME ŘEČ

(Za Miroslavem Kubíčkem)

Snivý stín starého lesa (ze sbírky Srdeční krajina) již nikdy neskryje básníka a spisovatele Miroslava Kubíčka (1936), který opustil milované *láskohory* Jeseníky, své blízké, přátele a čtenáře v sobotu 12. června 2021.

Kdykoli něco končí, něco jiného začíná. Jen jeho nové verše si již nepřčteme a v naší paměti zůstanou navždy jako básník s vysokým tvůrčím kreditem, nepřilíš opěvovaný, dávající přednost skromnému ústraní před světlými reflektory. Byl básníkem s nevšedním darem citlivého vnímání a uvážlivě střídme reprodukce. Často mluvím se stromy, čteme ve sbírce Pnutí. Ano, právě takový dojem získává čtenář Kubíčkových veršů. Jako kdyby skutečně dokázal mluvit se stromy, skalami, studánkami a s *cestářskými kameny*. Opustil a zanechal po sobě širokou básnickou stopu. Ve svých verších, v pohádkách a pověstech, celým svým plodným a nikoli vždy jednoduchým životem, se stal vypravěčem, který otvíral dveře i okna také do krajiny mezi lidmi, jimž je údělem klopýtat přes překážky, nenechat se odradit od hledání schůdnějších. Miroslavu Kubíčkovu byla životními kořeny poezie a literatura vůbec, neúprosně, někdy až nemilosrdně spjata s oblastmi jeho života. Drsné mládí na kamenické Vysočině v něm zanechalo zřetelné jizvy, stejně jako Jeseníky, v nichž prožil a jimž věnoval téměř celý život. Inspirován přírodou a činností člověka v přírodě se stal ilustrátorem milovaných končin, jejich slunečných i stinných dnů.

Pamětníkům nevymizela z paměti jeho první a ve své době velice slibná sbírka *Dny sluncí* (1963). Něco z jejích ozvěn nacházíme i ve verších stárnoucího, s chorobami zápolícího a chorobám vzdorujícího básníka, jehož někdy až extrémně na dřevě otesané verše se vrývají do paměti čtenářů. Charakteristické jsou Kubíčkovy neologismy, pozapomenutá slova i originální výrazy, jimiž osvěžuje poezii. Za všechny vzpomeňme básně *Vážná hra* ze sbírky *Srdeční krajina*, přes oblouk roků spojená s básní *Hravá řeč* ve sbírce *Ještě*. Kubíček obrazem čeří řeč vskutku čeří zdánlivě poklidnou hladinu svých veršů, vyvěrajících pod vysočinskými a jeseníckými kameny, prýšticí z tavných studánek, kam nejen laně, ale především pocestní chodí pít. Namátkou si připomeňme verše *šedák šera šerivě šerá//orež čas nečas//když sedá šerá*. Taková atmosféra vzlíná k Kubíčkovy poezie s jemnou vůní heřmánku i prachem pěších cest. Je velikou kyticí lučního kvítí, na které svítilo vřelé i sporé básníkovo slunce dní. S přibývajícimi roky se stále intenzivněji probouzel jeho niterný vztah ke krajině dětství. Při našem posledním setkání se zmínil o touze ještě jednou rodný kraj navštívit. Již nikdy se tam nesetkáme, nepotkáme se v *zácestí 4* zatopených lomů mezi Dolním Městem a Lipnicí, ale

určitě se mi vybaví něco z Kubíčkových veršů. Dvacítká jeho knih s námi zůstává jako stále živé, pokaždé něčím překvapující blízké memento.

František Uher

MIROSLAV KUBÍČEK

XXXXVI

tenký vítr unáší den
tma kodrcá ke kraji
proschlé světlo toká
za posledními kroky
mátožných chodců
den znaveně loká
s kým jít v mlčení
zpátky je nedaleko

LII

už končit za vodou
ani radost ani sláva
už jen povolným krokem
dojít i náhodou
dříve proti proudu
pak stále ve střehu
už zůstat ke vzteku
tonoucím na břehu

LVI

spojovat slova – šťastné neštěstí
přírodu někde neobydlenou
nechme raději žít
osudy lidí se uzavřou
jak hroby hřbitovů
pod přeludným nebem
přijde čas skončit
básně a básníci umírají

LVII

suť sejdi sám
sejmi slabý strach
dolů bez bolu
pod stopou skřípe slovo
odval bol snadný lob
za klystýrem poezie
otevři kámen
je tam báseň

Ze sbírky *V jiskřivých chvílích* (2019, Oftis)

ZA BÁSNÍKEM MIROSLAVEM KUBÍČKEM

Miroslav Kubíček v jedné ze svých Pradědových pohádek (2009) napsal: „Všechno (jim) připadalo blízké, známé, bylo jim úzko i dobře, jako když se někdo po dlouholetém odloučení vrátí domů, nebo k těm, koho má rád.“

Neubráním se proto vzpomínce na Rychnovský vrch, který jsme s Mirkem prošli a kde určitě, tak jako na mnoha dalších místech u nás, zanechal kus svého srdce. Protože jenom tak uměl darovat svá mlčení.

JiF

LITERÁRNÍ SOUTĚŽ MLÁDEŽE PARDUBICKÉ STŘÍPKY 2020

VÍTĚZNÉ TEXTY V KATEGORIÍCH

I. KATEGORIE (3.-5. ROČNÍK ZŠ) – 1. MÍSTO (SDÍLENÉ)

TEREZA ŠMAJCLOVÁ

SETKÁNÍ SE ŠIMONEM

Šimon: Jéé, ahoj Teri, tak rád tě vidím.

Já: Ahoj Šimi, taky tě ráda vidím.

Šimon: Jak je to dlouho, co jsme se naposledy viděli? Snad před deseti lety?

Já: A jó, to už je fakt dlouho. Co kdybychom zašli tady do Pražské kavárny?

Šimon: To můžeme, budu rád.

Já: Tak jdeme tudy doprava.

Šimon: Myslím, že to bylo tady rovně. Nebo se mýlím?

Já: Aha, promiň. Já už tady dlouho nebydlím. Znáš to jen zastara, plete se mi to. Takže tudy?

Šimon: Hmmm, tady se toho hodně změnilo. V místě té kavárny, co stávala vpravo za rohem, je teď nové kino. A jak byla ta stará hospoda na kraji ulice, vzpomínáš? Tak tam je teď nějaký úřad. A kolik tady bývalo stromů, ani nešly spočítat. A teď... betonové chodníky.

Já: A vzpomínáš, jak jsme jednou lezli po těch stromech a pak nás mamky načapaly?

Šimon: Jo, jo, vzpomínám. A vzpomínáš, jak jsem jednou z toho stromu spadl a zlomil jsem si ruku? A báli jsme se to doma říct?

Já: To víš, že vzpomínám. Ách, to byly časy.

Šimon: Nebo, jak jsme se koupali v tom rybníku, který byl hned vedle školy...

Já: Nebo, jak jsme jeli na závody ve slalomu na Vltavě a nikomu to neřekli... tedy, až když jsme nakonec vyhráli 1. místo.

Šimon: Anebo, jak tehdy začalo hořet v divadle. Myslím, že to bylo od nějaké svíčky nebo co.

Já: Jo, jo, to si vzpomínám, bylo to někde v šatnách divadla. A nebo, jak jsme jednou nepřišli do školy, protože jsme si vyrazili na nákupy.

Šimon: To nám tehdy stačila padesátikoruna a nebylo tolik značkových věcí, žádný Nike nebo Adidas. Ale my jsme nakupovali jak diví.

Já: Jo, jo, to byly časy...cha, cha, to snad ještě ani nestál Karlův most, cha, cha.
Moje máma: Hej, Teri, kde zase jsi. Pojď rychle, za půl hodiny nám jede vlak.
Já: Ano, mami, už jdu. Maminky se musí poslouchat pořád. Tak ahoj, Šimone.
Fakt jsem tě ráda viděla.

VÍTEK PILAŘ

POKROK SE NEDÁ ZASTAVIT

Jmenuji se Vítek a v dnešním zamyšlení budu vaším průvodcem. Co všechno se změnilo od dob dětství mých rodičů?

Moji rodiče chodili do školy v 80. letech minulého století. Asi bych s nimi neměnil. Škola i učitelé byli přísnější, děti se více učily zpaměti, neexistoval internet, takže se neučila informatika, která patří do mých oblíbených předmětů. Ve škole tehdy nebyly počítače, tiskárny, kopírky. Všechno se psalo na psacím stroji anebo přepisovalo ručně. Všechny informace se musely hledat v knihách, což je vyčerpávající a zdoluhavé. Do knihovny chodím sice rád, ale tohle by mě nebavilo. V dnešní době má počítač a připojení na internet skoro každá rodina.

Představte si, že tehdy byste v televizi neviděli barevný film. Kdybyste chtěli přepnout na jiný program, museli byste vstát, dojít k televizi, přepnout a znovu se usadit. To se teď může stát, když někam založíte dálkový ovladač, nebo vám v něm dojdou baterie. Na druhou stranu by vás nerušilo tolik reklam.

Uměli byste si představit život bez mobilního telefonu? Dříve byste museli dojít do telefonní budky, vložit minci do přístroje, vytočit číslo a čekat, až se na druhé straně někdo ozve. Ti šťastnější měli telefon doma a mohli tak volat z pohodlí svého domova.... A potom vstoupil do našich životů mobilní telefon. Je to náš nerozlučný kamarád, bez kterého se neobejdeme, bereme ho všude s sebou, spíme s ním, jíme s ním, hraje na něm hry, fotíme s ním, rodiče s ním platí účty, natáčíme videa, píšeme SMS, nakupujeme, používáme ho jako navigaci, krokoměr, svítilnu a v poslední době se prostřednictvím telefonu i učíme a používáme ho k tomu, abychom byli v některých nepříznivých chvílích v kontaktu se školou. Jak bez něj vlastně rodiče mohli existovat? Záhada!

Oblečení mých rodičů nebylo tak zábavné, veselé a barevné. Tak třeba takový tělocvik. Kluci museli sportovat v červených trenýrkách a bílém tričku a holky v modrých trenýrkách a bílém tričku. Já bych se tedy styděl. Ještěže jsem to nezažil.

Také se tolik necestovalo, což by se mně moc nelíbilo, protože rád jezdím k moři. Když už se někam vyjelo, bylo to většinou jen na pár míst, rozhodně ne po celém světě jako dnes. Letecká doprava byla pro většinu lidí drahá a nedostupná. Do školy bych nejspíš chodil pěšky.auta se používala spíše na delší cesty, neměla klimatizaci, tak výkonný motor jako dnešní automobily a elektromobily patřily spíše do světa science-fiction.

A co teprve dobývání vesmíru? V té době už sice lidé stanuli na měsíci, ale ještě nenavštívili žádnou z planet sluneční soustavy. V budoucnu bude určitě možné cestovat na některou z planet a třeba zjistíme, jestli jsme ve vesmíru sami nebo někde žijí nějakí ufoňi.

Další vymožeností moderní doby je chytrá domácnost. Zatopit si můžete stisknutím tlačítka na mobilu a nemusíte přikládat do kotle. Nemusíte luxovat sami, úklid za vás zvládne automatický vysavač. Ten by se asi nelíbil našemu kocourovi Mikešovi, který by v něm viděl vetřelce a chtěl by ho ulovit jako myš. Dům už vám nemusí hlídat pes, vystačíte si s alarmem. Pes může klidně odpočívat na gauči. O prádlo se postará automatická pračka a sušička a vaření usnadní množství elektrospotřebičů. A tak bychom asi mohli pokračovat donekonečna.

Doufám, že se vám dnešní výlet do minulosti líbil a že jste rádi jako já, že žijete v moderní době plné vymožeností, které nám usnadňují život a šetří čas.

Na shledanou u dalších vynálezů.

II. KATEGORIE (6. A 7. ROČNÍK ZŠ A ODPOVÍDAJÍCÍ ROČNÍKY VÍCELETÝCH GYMNÁZIÍ) – 1. MÍSTO (SDÍLENÉ)

MIRIAM KAŠPAROVÁ

Mám ráda jedno místo. Vlastně ani ne tak místo, spíš území. Nesmírně krásnou a zajímavou oblast ležící na území dvou států, České republiky a Polska. V turistických průvodcích ji najdete pod názvem Kladské pomezí. Když o ní přemýšlím, říkám si, že je mnoho důvodů, proč mě tak přitahuje. Patří k nim i ten, jak moc jsou na ní vidět proměny všeho kolem nás.

Když jsme sem s rodiči začali jezdit na letní dovolené, byly mi necelé tři roky. Přesto jsme už tenkrát prozkoumali kdejaký kout pískovcového skalního města v Adršpachu, broumovského kláštera i náchodského zámku. Od té doby se sem vracíme pravidelně a pořád ještě máme co objevovat. Ale taky je velice zajímavé vracet se na některá místa stále znovu, sledovat jejich proměny a zkusit se na ně dívat jiným, novým pohledem. Docela ráda si prohlížím svoje první fotografické pokusy z maličkého Samsungu a porovnávám je s tím, jak vidím věci dnes. Tenkrát se mi všechno zdálo tak nějak větší, od božanovského kostela ke státní hranici mi to připadalo strašně daleko, i když jsem se tenkrát vezla v golfkách, a projít skalní labyrint na Ostaši, to byla taky výprava nejmíň na půl dne, přestože mě rodiče většinu času nosili na zádech.

Když o tom tak přemýšlím, jsou asi tři důvody, proč mě tenhle tak trochu zapomenutý (ale poslední dobou bohužel až příliš mnoha lidmi nově objevený) svět kolem kousku naší severní hranice nepřestává fascinovat. Těmi důvody jsou příroda, kultura a historie.

Zdejší příroda, to je něco, co se těžko popisuje. To se prostě musí zažít: Jemný bělavý písek pod nohama na stezkách mezi skalami a koberce borůvek, na které narazíte všude, kde tyhle stezky opustíte. Borovice, které tu rostou na těch úplně nejnemožnějších místech a vypadají jako by tančily. Jezera, ve kterých se odráží modrá obloha a bílé mraky, na jejichž tvarech se krásně cvičí fantazie – ptáci, krokodýli, delfini, to všechno u nás doma, nebo jen kousek od hranic... A úchvatné výhledy do kraje, nádherná panoramata, která si vychutnáte jako odměnu za namáhavé stoupání po desítkách – na Velké Hejšovině na polské straně hranice i po stovkách – kamenných schodů. Stranou pozornosti turistů zůstávají Polické stěny, opravdový kus divočiny, kde musíte občas i lézt po čtyřech, prorazit si cestu maliním a ostružiním a někdy i lesíkem kopřiv. Jen o kousek dál, v Broumovských stěnách jsou prý dodnes místa, kam ještě nevstoupila lidská noha. Při pohledu z výše položených vyhlídek tomu snadno uvěříte. Někde uprostřed temných lesů si představujete hluboké strže s velkými balvany na dně a doufáte, že se ještě aspoň chvíli nenajde nikdo, kdo by se pokusil zlomit jejich kouzlo tím, že je třeba natočí z dronu.

Kultura tu má samozřejmě dlouhou tradici. Broumovský klášter byl jejím centrem už od středověku a totéž se dá říct o bazilice v nedalekých Wambierzycích nebo zdejší skupině barokních kostelů z autorské dílny slavných architektů Dientzenhoferů. Snad všechny stojí za návštěvu, i když se na nich citelně podepsal zub času a úpadek celého regionu v době druhé světové války i následně v době komunismu. Právě kvůli těmhle kostelům a snaze získat peníze na jejich opravu se tu už několik let koná letní festival Za poklady Broumova. Tenhle festival je pro mě synonymem kultury v kraji, který mám tak ráda. Není to sice Smetanova Litomyšl nebo Dvořákova Praha, ale stejně je povzbudivé vidět, jak se postupně vrací život na místa, která stála desítky let stranou veškeré pozornosti, a jak klenby zdejších barokních kostelů vracejí ozvěnou hudbu nejrůznějších žánrů. Dobrá věc se daří a je to znát. Jak úžasné se za těch deset let proměnila třeba zahrada broumovského kláštera!

A konečně historie. Ta jde s kulturou tak trochu ruku v ruce a občas je trochu pohnutá. I zdi broumovského opatství možná dodnes ukrývají nejedno tajemství – vždyť třeba kopii slavného Turínského plátna tady našli teprve před dvaceti lety, i když je stará přes 350 let. Skalní útvary ostašského labyrintu pojmenované Sluj Českých bratří nebo Zrádce odkazují k těžkým dobám po bitvě na Bílé hoře. Hranice je lemována bunkry a pěchotními sruby, ze kterých byli v roce 1939 muži odhodlaní bránit svobodu tehdejšího Československa, ale nedostali k tomu příležitost. Pokud k tomu připočteme třeba fakt, že v nedalekém zámku Książ u polského města Wałbrzych si Adolf Hitler hodlal zřídit hlavní sídlo pro tažení na východ Evropy a v podzemí stejného zámku budovali vězni z nedalekého koncentračního tábora Gross-Rosen síť tunelů a haly pro výrobu zbraní, musí nám být jasné, že se dějiny s Kladským pomezím zrovna nemazlily.

O to víc na mě zapůsobil zážitek z loňských prázdnin, kdy jsme na sklonku dovolené navštívili kostnici v Czermné na okraji lázeňského města Kudowa Zdrój. Ten zážitek není zachycen na žádné fotografii, ale o to dokonaleji se mi vryl do paměti.

V nenápadné budově připomínající ze všeho nejvíc nízkou kapli uložil na konci 18. století český kněz Václav Tomášek se svými pomocníky kosti padlých ve třicetileté válce, ve dvou slezských válkách i v takzvané sedmileté válce společně s oběťmi epidemie cholery. Společná hrobka obrovského množství lidí – bohatých i chudých, sedláků i rytířů, kněží i žebráků. Na tři tisíce lebek spolu s dlouhými kostmi je vystavených, poskládaných do zvláštních dekorací, ostatky dalších více než jedenadvaceti tisíc lidí jsou uloženy v pět metrů hluboké kryptě pod dřevěnou podlahou – kostra na kostře. V kombinaci s lehce zatuchlým vzduchem a chybějící ozvěnou to celé působí trochu děsivým a skličujícím dojmem. Když se podíváte nad sebe a vidíte všechny ty lebky, jak na vás shlížejí prázdnými očními důlky, chce se vám vykřiknout, ale ovládnete se a budete se chovat s pietou.

Nápis „kostnice“ nad vchodem je vytesaný v češtině, polštině a němčině. A téměř všechny jazyky mluví většina turistů čekajících na prohlídku. Ve spořádaně stojící frontě převládají domácí, ale občas se ozve i němčina, jako Češi jsme tady asi jediní. Provází nás řádová sestra. Mluví polsky, jednu větu adresuje německým turistům v jejich mateřštině, nám – když zjistí, odkud jsme – nabídne trochu překvapivě letáček s informacemi v angličtině. Takže abychom rozuměli tomu, co říká, musíme si vystačit právě s tímhle letáčkem, nezákladnější polštinou, kterou jsme za ta léta návratů do pohraničí pochytili, a taky s vlastní fantazií. Kupodivu nám to (až na pár opravdu záluďných slovíček) nedělá až takový problém. Některá slova mi znějí povědomě, podobně jako naše. Chvilí mi to vrtá hlavou, než mi to dojde. Polština je přece slovanský jazyk! My Češi, Poláci nebo třeba Slováci, jsme přece slovanské národy, jsme prostě příbuzní. Praslované a praslovanština, to je sice dávná, hodně dávná historie, ale je to historie, kterou už nikdo nepřepíše. A myslím si, že tohle bratrství je někde hluboko v nás zakořeněné, i když o tom možná ani nepřemýšlíme.

A tak poslouchám a snažím se rozumět a přitom mě napadá, že ty lebky, kosti a kostry byli dřív lidé, kteří možná přemýšleli o mnoha věcech podobně jako my. Měli své starosti, ale určitě i radosti, přestože žili v těžkých dobách, dobách válek, zdánlivě nekončících rozbrojů a neshod. Věděli, že jejich život na tomto světě jednou skončí a jejich blízkým zůstanou jen vzpomínky. My to víme taky. A právě proto bychom měli zakopat válečnou sekýru a zapomenout na staré křivdy. Měli bychom si umět navzájem odpustit, být přáteli, táhnout za jeden provaz. Neměli bychom se jeden na druhého dívat skrz prsty jen kvůli tomu, co si třeba naše národy v minulosti udělaly.

Na konci prohlídky nás jeptiška vyzve ke společné modlitbě Páně. Do polštiny se mísí čeština, nejsem si úplně jistá, ale snad slyším i tichý hlas hovořící německy. Zachytím zvědavý pohled malého kluka, který je překvapený, že z každé strany slyší něco jiného: „Und vergib uns unsere Schuld, wie auch wir vergeben unsere Schuldigern.“ – „Odpusť nam nasze winy jako i my odpuszczamy naszym winowajcom.“ – „Odpusť nám naše winy, jako i my odpouštíme našim winíkům.“

Koutek na česko-polské hranici poznamenaný pohnutými dějinami odpouští. Zapomíná na minulost, žije přítomností a dívá se do budoucnosti. Věci se mění. Vidím to tady na každém kroku, na výletech do přírody, při návštěvách koncertů i památek, těch obvyklých i těch trochu netradičních. A možná právě proto to tu mám tak ráda a právě proto se sem tak ráda vracím.

BARBORA LANGOVÁ

SOUROZENEC

Vždy jsem si říkala, jaké je to asi mít sourozence. Někteří si svého sourozence neváží, ale nikdy si neuvědomili, jaké to je být jedináček. Jedináček se nemůže nikomu, kromě rodičů, svěřit. Nemá si s kým povídat, ani se hádat.

No, ale teď se vrátíme zpátky ke mně a já vám povím příběh. Nikdy jsem nepředpokládala, že budu mít sourozence, protože moji rodiče jsou rozvedení. Táta si jednoho dne našel slečnu a po nějaké době měli svatbu. Táta a jeho novomanželka Pěta mi oznámili, že čekají miminko. Měla jsem problém to přijmout, ale za krátkou dobu jsem se s tím vyrovnala. Abych řekla pravdu, přemýšlela jsem o tom pořád. Po celou dobu, co byla těhotná, jsem si neuvědomila, že do rodiny přijde další člen. Počítala jsem měsíce...

Přišel den, kdy nám řekli, jestli to bude holka nebo kluk. Já se modlila, ať je to kluk, protože jsem si myslela, že nebudu tátova holčička. Dozvěděla jsem se, že to bude chlapeček. Sahali jsme na břicho, jak tam kope, někdy byly vidět nožičky.

Přišel devátý měsíc a já počítala den pod dni, kdy už se narodí. Termín byl dvacátého čtvrtého dubna, ale náš chlapeček Pepíček se narodil šestnáctého dubna. Vážil tři kila a měřil padesát jedna centimetrů. Byl hrozně ošklivý, ale to tak bývá. Když jsem ho viděla poprvé, říkala jsem, že je hrozně maličkatý. Vešel se mi přesně na délku mé ruky. Stále jsem ho chtěla chovat a krmit. Chtěla jsem, aby už chodil, protože mě nebavilo, jak pořád spí.

Pepíček je hrozně hodné miminko, protože moc nekřičí. Po prvním měsíci začal Pepíček koukat a pozorovat věci kolem sebe. Už viděl na dvacet jedna centimetrů. Druhý měsíc začal na věci sahat a začal vnímat zvuky. Třetí měsíc, to už viděl dobře. Už jsem ho i poprvé přebalila. Ráda ho vozím v kočárku. Čtvrtý měsíc začal jíst přesnídávky a hodně zlobit. Škrabat, tahat za vlasy. Pátý měsíc už jí vše,

ale rozmixované. A začínají se mu prořezávat zoubky. Pepíčkovy oblíbené slovo je „ňami, ňami“.

Mám ho moc ráda. Sice je to můj nevlastní bráška, ale já ho beru jako vlastního. Je o hodně lepší mít sourozence. A rozhodně jsem se mylila v tom, že přestanu být tátova holčička.“

DAN DVOŘÁK

VĚCI SE MĚNÍ

Od té doby, co člověk vylez ze sluje,
se náš život zrychluje.
Všichni kolem chvátají,
na nic čas už nemají.

Nervozita vládne světem,
to je jasné snad všem dětem.
Kde je klídek, pohoda?
Tohle není lahoda.

Vše se kolem rychle mění,
vyznat se v tom je umění.
Co se stalo s člověkem,
nesetká se s povděkem.

A tak jsem si doma sed,
měl jsem příběh celkem hned.
Trochu jsem se zamyslel
a tohle jsem vymyslel:

Kdysi dávno v pravěku
lehce bylo člověku.
Ten měl času dost a dost,
stačila mu jedna kost.

A vývoj šel směle dál,
kdo by se tak čeho bál.
Člověk kámen objevil
a leccos z něj vyrobil.
Nástroje a oblečení
v průběhu let, to se mění.
Přes kůže a kožešiny
až po šaty z jehněčiny.

Co se ale mění moc,
téměř každý den i noc,
to jsou věci, nářadí,
co člověka provází.

Nejdřív dělal všechno ručně,
jak to nejlíp popsat stručně.
Nadřel se tak velice
jako stará oslice.

Pak věda ale pokročila
a vše kolem otočila.
Místo lidí stroje tady,
málokdo ví si teď rady.

Jak to všechno obsloužit
a přitom se nesložít?
To je samá páčka, stroj,
příšerné té hrůzy zdroj.

Chce-li člověk přežít dnes,
nestačí mu jen prales.
Musí mít počítač,
aby věděl, co je zač.

Nenadře se člověk, ne!
Jít se projít – nesnadné.
Technika nás vábí k sobě,
patří přece k této době.

Věci se tak mění stále
a mohl bych psát ještě dále,
ale myslím, že to podstatné,
nás všechny snadno napadne.

Každá doba má své věci,
to je zcela jasné přeci.
Zda jsou dobré, nebo ne,
to až zítřek rozhodne.

III. KATEGORIE (8. A 9. ROČNÍK ZŠ A ODPOVÍDAJÍCÍ ROČNÍKY VÍCELETÝCH GYMNÁZIÍ) – 1. MÍSTO (SDÍLENÉ)

ADÉLA HAMPLOVÁ

ALENA

Kdybych věřil v Boha, jako že nevěřím, myslel bych si, že mě má jako studijní vzorek, jako jsou myši v laboratoři. Zkrátka, že na mě testuje, co se dá vydržet. Vím, že nejsem sám, kdo má sem tam nějaké trampoty, ale řeknu vám, že vydržet s mojí bábou, tedy s mou zákonitou manželkou, je někdy na jednoho starýho dědka až až.

Přežil jsem druhou světovou válku. No přežil, já se v ní vlastně narodil. Když končila, byly mi skoro dva roky. Táta byl ajznboňák a zrovna sloužil, když k nám domů nastěhovali ruskou důstojnici – bydleli jsme u nádraží. Máma byla vystrašená, nikdo se jí na nic neptal, chceš nechceš, máš malý dítě? Manžela pryč? Zkrátka je válka, tak se musí obětovat každéj. Důstojnice si lehla v šatech i s botama na kanape v kuchyni, deku si složila pod hlavu, ruku připravenou na pušce. Máma celou noc nezamhouřila oka, seděla u mojí postýlky. Druhý den ráno důstojnice odešla a už jsme ji neviděli.

Když nás Rudá armáda osvobodila, šla je se mnou máma stejně jako ostatní lidi z města vítat. Seděl jsem v kočárku a pro jistotu měl u sebe jak ruskou, tak i německou vlajku.

Rok po válce táta koupil za dědictví po pratetičce Marii, která žila v Americe a o které se v rodině vypravovaly úžasné historky, dost veliký pozemek a postavil na něm dům. V domě byly čtyři byty. V jednom jsme bydleli my a tři se pronajímaly, ke každému bytu byla i zahrada.

K moci se dostali komunisti, tátu vyhodili ze strany, následně z práce, kterou tak miloval, a sebrali nám dům, nakonec ho na pár let zavřeli. Máma dělala pomocnou kuchařku, a abychom neživořili, přivydělávala si uklízením. Domů chodila udřená, ale nikdy si nestěžovala. Když tátu pustili, šel dělat k popelářům. Oba se snažili, aby mi jako svému jedinému dítěti mohli dát to nejlepší do života. Na gymnázium, ani na jinou střední školu jsem kvůli tátovu škrálopu nastoupit nemohl. Bylo mi doporučeno zemědělské učiliště.

„No tak co, budeš se starat o kytky a zeleninu místo jako doktor o lidi. To je taky potřeba. Hlavu máš dobrou, ty se, synku, neztratíš.“ Uzavřel debatu táta, podepsal přihlášku a bylo. Bylo to pro mě veliký zklamání, toužil jsem být doktorem, ale přežil jsem to. Vlastně po pravdě musím uznat, že to bylo asi to jediný dobrý, co kdy naší rodině komunisti udělali. Na škole jsem se setkal s perfektními učiteli a kolektiv nás většinou dětí z „nepohodlných“ rodin byl skvělý. Po složení

závěrečné zkoušky jsem byl rovnýma nohama vhozen do světa dospělých a začal pracovat v ovocnářské školce, kde mi šéfoval starej Pivoda. Lidi v práci ho neměli rádi, byl to bručoun, pedant a mluvil sprostě s každým, ať to byla ženská nebo ředitel, u nikoho nedělal výjimku.

Jednoho dne, když jsme už končili, přišel za mnou a řekl: „Hele mladej, nechceš se něčemu přiučit?“

Celkem mě to vyvedlo z míry, byl jsem zvyklej dělat co nejlíp práci, kterou mi zadal. Někdy jsem zůstal i přesčas, ne jako ostatní, který když měli padla, upadlo jim náradí od ruky zrovna tam, kde byli, a Pivoda si mohl nadávat, jak chtěl.

„Já, pane Pivoda?“ díval jsem se na něj, jak kdyby mluvil cizí řečí.

„Vidíš tady snad někoho jinýho? Na tebe mluvím! Tak co?“

„Jasně že chtěl!“ řekl jsem pevně.

„Fajn, jdeme.“ Šel jsem za ním. Naznačil mi, ať nastoupím do jeho auta. Byla to rachotina plná všemožného haraburdí. Cesta byla šílená, pravou rukou jsem křečovitě svíral držadlo u dveří, neboť jak jsem byl upozorněn: „Voni se ty dveře vobčas sami při jízdě votevřou.“ Levá ruka mi málem vrostla do sedadla, jak jsem se ho držel v naději, že pokud neudržím dveře v zavěšené poloze, udržím se alespoň sedadla, které mezi námi nebylo taky zrovna v dobré kondici. Při prudším zabrzdění popojelo dopředu a při rozjíždění se s drcnutím vrátilo na původní místo. Můj žaludek se co chvíli připravoval k vyvrhnutí rajské se šesti, co byla k obědu. Oči jsem měl zprvu vytržštěné a přilepené na předním skle, později se mi je podařilo zavřít, abych radši nic neviděl. Pravou nohou jsem v hrůze a pudu sebezáchovy šlapal na fiktivní brzdový pedál. Jak byl Pivoda puntičkář, co se týkalo stromků, pravidla silničního provozu a fyzikální zákony ho při řízení auta vůbec nezajímaly. Konečně jsme přistáli v cíli naší šílené cesty, která se obešla bez jediného slova, když nepočítám moje sem tam vyjeknutí. Pivoda vystoupil, s prásknutím zavřel dveře, ze kterých upadlo zrcátko. Nijak ho to nevzrušilo, sebral ho ze země, přihodil na kupu vzadu do kufru, ze kterého nejdřív vyhrabal všelijaké náradí. Já stále seděl jako přikovaný na sedadle, v očích smrt, levá ruka svírala sedadlo a pravá držadlo dveří.

„Tak co je, mladej!?! Si myslíš, že sem tě vzal na vejlet? No to by se vám líbilo, vozit si zadek zadarmo! Koukej se zvedat, máme práce až nad hlavu.“ Pomalu jsem uvolňoval prst po prstu na obou rukách. Když se mi to povedlo, nešly mi otevřít dveře, nejdřív jsem to přisuzoval klepajícím se rukám ze šílené jízdy, ale ani po chvíli lomcování stále nic.

„Jó, to voni vobčas dělaj. Kopni do nich a voni povolej.“ Opatrně jsem do dveří ťukl a dveře se ani nepohnuly.

„Tak mladej, co je?“

„Nejde to pane Pivoda.“ Hlesl jsem provinile.

„Říkal jsem kopni do nich!“

„Já to zkoušel, ale nejde to.“ Navrhoval jsem, že vylezu jeho stranou. Ale Pivoda vzal zvenku za kliku dveří, levou nohou se zapřel o auto a trhl. Klikla mu zůstala urvaná v ruce a noha mu vjela do útrob auta, jako nůž do másla. Ale dveře byly otevřeny a já mohl vystoupit. Beze slova vyprostil nohu a kliku přihodil na hromadu k zrcátku. Jako omámený jsem vylezl, vzal věci, na které mi ukázal, a šel jak ovce za ním. Před námi se rozprostřel ohromný sad. Vstoupili jsme do něj. Pivoda rozložil nářadí a začal mi podrobně popisovat každý krok, proč a jak dělá. Vysvětloval mi druhy řezu na různých ovocných stromech. Byl jsem, jak ve snu. Po děsivé jízdě jsem se ocitl na místě, kde se ze starého bručouna stával milý člověk, který každou větvičku bral láskyplně do rukou a učil tomu i mě. Když jsme skončili, očistil nářadí, naházal ho do auta a nastoupili jsme. Chvilí seděl a pak, aniž by se na mě podíval, řekl: „Byls dobrej, mladej, sem rád, že sem se v tobě nespletl. Před vostatnima v práci vo tomhle drž hubu, jasný! Jestli chceš, budu tě učit.“

A já chtěl, nasával jsem každé jeho slovo, každý jeho pohyb. Jezdil s ním všude, kde jsem mohl. Žaludek i ostatní orgány v těle si časem na jeho styl jízdy přivykly, pozvracel jsem se jen dvakrát. Táta mu spravil auto, jak jen to šlo, což přijal s povděkem. Máma mu ho uklidila a jistě čekala poděkování, kterého se jí nedostalo, naopak, cituji: „Mladá paní, to ste mě teda vopravdu nasrala! Já v tom měl systém a teď nevím, kam šáhnout. Fakt ženský, jak něco není srovnaný po jejích, sou z toho nervózní. Naštěstí sem nebyl tak blbej a nevoženil se!“ Vzal jí z ruky balíček buchet, co mu napekla, prásknul dvířky od auta a odjel. Maminka tam tenkrát stála s pusou otevřenou dokořán, než ji tatínek vzal kolem ramen a řekl. „Mariánko, holka moje, já bych tě nevyměnil za nic na světě!“ a odvedl ji domů.

Přišel povolávací rozkaz a já oblékl vojenský stejnokroj a užíval si ho opravdu se vším všudy. S kamarádstvím mezi chlapy na celý život, šikanou a první láskou, kterou jsem si vzal. Když se mě moje vnučka Alena zeptala: „Dědečku, proč sis vlastně vzal babičku?“, řekl jsem jí po pravdě. „Jó, holka, vona bába měla ty nejkratší sukně a nejhezčí nohy ve městě. Očima uměla házet, a to víš, byl jsem jen mladej nezkušený ušák a taky přece jen chlap. A když se mnou na zábavě tancovala, málem mi shořely trenky. No a ke konci vojny už bylo zaděláno na tvýho tátu, tak jsem si ji vzal.“

Když jsem se vrátil z vojny už ke svojí ženě, myslel jsem si naivně, že jsem otlučten životem natolik, že mě nic nemůže překvapit. Ale omyl, vojna pokračovala i doma. Má drahá polovička byla a je generál, kam se na ni hrabou ti opravdoví s hvězdama na ramenou. Nejdřív jsem to přičítal těhotenství a radši skákal, jak pískala, jen aby se něco nestalo dítěti. Po narození syna Ludvíka jsem její nálady přičítal poporodnímu stavu a radši skákal dál.

Vrátil jsem se do práce a zase jsme s Pivodou jezdili ošetřovat stromky, zakládali zahrady, skalky, na to všechno byl machr. Manželce se to nelíbilo, nic jsem za

tu práci většinou neměl a moje argumenty, že se tím učím, ji nezajímaly. Pořád naříkala, že nemáme peníze, že ona se snaží a obrací každou korunu a já místo abych se víc snažil pro rodinu, jezdím se starým oplzlým dědkem bůh ví kde. A tak jsem si našel brigádu na stavbách, aby byl doma klid. Už jsem neměl tolik času jezdit s Pivodou.

Jednoho dne na začátku srpna nepřišel do práce. Bylo to divné, býval tam vždycky první. Ostatním to vyhovovalo, jen já se nemohl soustředit na práci a pořád koukal na hodinky a k bráně, kdy se objeví. Najednou všechno ztichlo, ustal vítr a z Pivodovy nejoblíbenější jabloně, která byla až na konci u plotu v rohu, začaly pomalíčku opadávat do toho ticha listy. Pak přišla zpráva, že zemřel. Ráno se ustrojil do práce, udělalo se mu špatně. Posadil se na svojí zahradě pod lípu a tam ho sousedi našli. Byla to pro mě rána, jako by mi umřel táta.

Jelikož neměl žádné příbuzné, rozhodl jsem se, že mu vystrojím důstojný pohřeb. Manželka byla samozřejmě proti. Bylo to poprvé, co jsem se jí vzepřel. Nevím, kde se ve mně tenkrát vzala ta síla jí odporovat. Přehlížel jsem její vyčítání a vyhrožování, že ode mě odejde, vezme mi syna a zařídí, abych ho už v životě neviděl. Neposlouchal jsem její nadávky, jaký jsem ubožák a nýmand. Nepovolil jsem, dlužil jsem mu to, za všechny ty roky. Nevěděl jsem, co se stalo, kdo jí co řekl, ale v den pohřbu mi připravila oblek, ustrojila sebe i Ludvíka do smutečního a bez jediného slova vyčítky nebo omluvy šli se mnou. Jeho popel jsme vysypali pod strom, kam si přál.

Až později, když přišel dopis od notáře ohledně pozůstalosti po Pivodovi, mi to došlo. Odkázal mi svůj dům i vše, co měl. A tak jsme se stěhovali do vlastního. Táta s mámou nám pomohli dát vše do pořádku, přece jen Pivoda měl svůj systém i v domě.

Roky šly dál, odešel jsem z práce, kterou jsem měl tak rád. Bez starýho bručouna Pivody to stejně nebylo ono a navíc ženě se nelíbilo, kolik vydělávám, že jsem „jen“ obyčejný pracovník v zemědělství, a sehnala mi lepší místo řidiče ředitele místní továrny. To se nakonec ukázalo, jako ne tak špatné. Práce mě sice nebavila, byla to prostě jen práce, ale ředitel by náruživý, avšak velice špatný zahrádkář. Pod jeho rukama hynul i plevel. A tak když jsem ho jednou odvezl na jeho honosnou chatu a s hrůzou se díval na ubohou zahradu, nabídl jsem mu svoji pomoc. Nadšeně souhlasil. Manželka se s tím všude chlubila, ale doma to nebylo tak růžové. Nestíhal jsem plnit všechny její požadavky, nesnášela, když musela na něco čekat, vše muselo být hned a po jejím. A tak se stávalo, že sama čistila odpad, zapomněla vrátit těsnění a voda byla všude. Vyviklanou zásuvku opravovala pod proudem a jen zázrakem jí to nezabilo. Překachličkovala koupelnu, v noci nás týden budilo postupné opadávání kachliček na zem. Nesměl jsem rozhodovat o tom, co se koupí, anebo uvaří. V tomto ohledu mi byly přisouzeny pomocné práce řidiče, nosiče, loupače a kráječe. Když jsme si s Ludvíkem vzali

cokoli z lednice a nenahlásili jí to, vyslechli jsme tisíce výčitek a upozornění, že nemáme na rozhazování, že se snaží obracet každou korunu a tak dál. Roky stejná písnička.

Ludvík vyrostl, vystudoval a oženil se. Bydleli s námi. Manželka jim vyčlenila část domu, kuchyně byla společná. Snacha, velice tichá dívka, se přizpůsobila našemu způsobu života. Narodila se vnučka Alena. A opět se vše točilo, jak manželka nařídila, jen jsem jí začal k její zlosti říkat bábo. Rudá vzteky mi řekla, že ona mi zase bude říkat dědku.

Když chodila Alenka do první třídy, přišla sametová revoluce. Všechno vypadalo nadějně, všude bylo cítit změnu. Lidi jako by měli k sobě blíž. Vrátili nám dům, který táta postavil. Byla to skoro vybydlená ruina, zahrada zanedbaná. Rodiče už byli staří, ale měli tolik elánu, a tak jsme se pustili do oprav. Šlo to velice pomalu, ale zvládli jsme to. Po několika letech jsme se tam všichni přestěhovali. Odmítl jsem prodat dům po Pivodovi a jezdil tam dál jako na chalupu s vnučkou. Jen co se naučila trochu chodit, mi pomáhala na zahradě, ať už doma, nebo na chalupě. Všechno jí pod rukama jen kvetlo. Dělal jsem si z ní legraci, že je starej Pivoda, ten kdyby zasadil koště, tak by mu do rána vykvetlo.

Alena vyrostla a rozhodovala se, kam půjde na školu. Hlavu měla dobrou, tak bába rozhodla, že to bude gymnázium a dál se uvidí. Vnučka však chtěla jít na zemědělkou, chtěla se věnovat zahradničení. Bába byla neoblomná, došlo to tak daleko, že když jí rodiče podepíší přihlášku na zrovna tuhle školu, vystěhuje je všechny z domu a syna nechá vydědit. Snažil jsem se situaci uklidnit s tím, že může jít na gymnázium a potom na vysokou zemědělskou. Zahradě se může věnovat ve volném čase. Jenže Alena milovala zahradu snad víc než já. Všichni jako většinou mlčeli, jen Alena se bránila. Ta jediná se báby nebála. Byla to tenkrát opravdu ošklivá hádka. Najednou se stalo něco, co nikdo nečekal. Alena vstala, celá se chvěla, podívala se vyčítavě na mě a do nenadálého ticha řekla: „Dědo, jak s ní můžeš být, celý ty roky jí bezhlavě poslouchat? A hlavně když tě tahá celej život za nos?!“

„O čem to mluvíš, Alenko?“ díval jsem se na ni.

„Mluvím o tom, co vědí všichni, jen ty ne! Mluvím o tom, že táta není tvůj syn. Mluvím o tom, že tě jen využíla, protože ses jí tenkrát hodil!“

„Ale Alenko, co to povídáš? Víš, ve vzteku se řekne hodně ošklivých věcí, které pak nejdou vzít zpátky.“ Snažil jsem se uklidnit situaci a podíval se na svoji bábu. Držela hlavu jako vždy hrdě zvednutou. Nikdy nepřipustila jakoukoliv chybu.

„Dědečku, copak seš slepej a hluchej?“ křičela Alena. Ostatní seděli se skloněnými hlavami.

„Je to pravda?“ podíval jsem se na bábu. „Tak řekni, je to pravda? Lžeš mi celý ty roky? Všichni to víte, jen já ne?“ Bylo mi, jako tenkrát, když umřel Pivoda. Bolelo to, moc to bolelo, ne proto, že Ludvík nebyl z mojí krve. Byl, je a bude to

můj syn! Bolelo mě to ponižování celý náš společný život. Nadechl jsem se a řekl větu, která vše u nás změnila.

„Jsme rodina a budeme se respektovat, nepřipustím, aby odted kdokoliv rozhodoval za všechny!“

Změna se nestala ze dne na den. Bába vyčítala, vyhrožovala, dokonce se i na čas odstěhovala k sestře. Nakonec se vrátila a začala se přizpůsobovat ona. Alena šla na svoji vysněnou školu. Ludvík se s ženou přestěhoval na chalupu po Pivodovi a hospodaří si tam po svém. Rodiče jsou stále s námi a ze mě je celkem spokojený důchodce zahrádkář. Jezdím jako za starých časů s Pivodou prořezávat stromy, zakládat zahrady a skalky. Alena mi pomáhá a taky radí, no přece jen má něco z mojí báby v genech.

Jmenuju se Arnošt Porazil. Přežil jsem válku, přežil jsem zavřeného tátu, přežil jsem ukradený domov, přežil jsem vojnu, přežil jsem smrt svého Učitele, přežil jsem sametovou revoluci a taky jsem přežil zprávu, že můj syn není můj syn. Přežil jsem toho hodně a většinu života s mojí bábou. Věci i lidé kolem nás se mění a já se díky svojí vnučce dokázal taky změnit.

Děkuju Alenko.

JAN MOORE

VĚCI SE MĚNÍ

Myslím, že už nejsem dítě. Nejen proto, že jsem vyrostl a mám větší číslo bot, ani proto, že mi věci už nepřipadají tak velké jako kdysi, ale všechno kolem mě začíná být nějak jinak, jinak než dopsud.

Když mi byly čtyři roky, myslel jsem si, že moje mamka je ta nejkrásnější paní na světě a věřil jsem tomu, že si ji vezmu za ženu. Dokonce jsem jí to řekl a i pro tatku jsem měl vymyšlený plán, že mu někoho najdeme, aby mu nebylo smutno. Byl jsem o tom skálopevně přesvědčený. Moje maminka byla prostě dokonalá.

První změna přišla s mojí paní učitelkou ve škole. Byla milá, vlídná, usměvavá, vše uměla vysvětlit, nikdy neříkala, že něco neví, a byla s ní velká legrace. Do školy jsem se na ni moc těšil a bojoval jsem v sobě s pocitem zrady kvůli mamce. Najednou jsem věděl, že si mamku už vzít nechci. Ne že by ji nahradila paní učitelka, jen jsem si uvědomil, že na světě bude asi spousta krásných, milých a veselých žen, se kterými možná bude větší zábava než s mojí mamkou. Všimnul jsem si, že moje maminka má docela velký nos, neumí moc běhat a někdy nemá náladu se se mnou smát. Často jsem se za ni i styděl. Hlavně když mě s ní viděli moji kamarádi, třeba ráno, když mě vedla do školy. Vymyslel jsem proto lest a dělal jsem, že ji při ranním doprovázení do školy neznám, a řekl jí, že musí chodit po druhé straně cesty, aby to vypadalo, že ke mně nepatří.

Vše, co pro mě moje mamka dělala, mi připadalo běžné a samozřejmé. Měl jsem moc rád, když na mě čekala ve dveřích, usmívala se a s nadšením čekala, až jí budu vypravovat, jak jsem se měl a co jsem se naučil na tréninku. Často se mnou zpívala a já ji učil tancovat. Byl jsem v těch chvílích moc důležitý a vytahoval se, že jí to nejde. V tomto věku už jsem věděl naprosto jistě, že moje mamka není ta nejkrásnější žena na světě. Začaly se mi líbit holky mého věku a já to tiše tajil. Nevím, zda to mamka věděla, ale tvářila se, že nic neví. Připadal jsem si jako bídák a rozhodl se, že o svých tajných láskách s ní nikdy mluvit nebudu.

Už jsem opět starší. Svoji maminku jsem přerostl a začínám mít větší sílu než ona. Některé věci za ni dělám já, protože ona je menší a jemnější než já. Už netancuju, ale hraju fotbal a opět ji to učím. Na holku není špatná, ale v porovnání s kluky jí fotbal moc nejde. Pravdou je, že mě to s ní už tolik nebaví, jako kdysi. Povídám si s ní o hodně méně a většinou se zavřu do pokoje, sedím u počítače nebo se bavím s kluky po telefonu. Občas mi připadá jako z jiné planety. Nerozumí počítačové mluvě, nerada hraje Fifu a neumí si skoro nic nastavit na mobilu. Už si nemyslím, že všechno ví a na vše má správnou odpověď. Jsem překvapený, když některé věci vím lépe já a chápu rychleji než ona. Přestal jsem s ní chodit ven, nejezdím s ní na výlety ani na kole a moc mě nebaví s ní povídat. Občas mi to je trochu líto a hledám důvod, proč se to stalo, a nemůžu ho najít. Rozhlédnu-li se kolem sebe, vidím, že moji spolužáci to mají úplně stejně. A to mě uklidňuje.

Moc nevím, jak to pokračuje dál. Ale pocit z dětství už se mi asi nevrátí. Kdo ví, třeba to jednou bude opačně, občas na ni budu čekat já, ona mi bude vypravovat, co dělala, a já budu poslouchat. A jednou to budu třeba já, kdo jí koupí to, po čem moc touží, a ona z toho bude mít velkou radost. Zatím si nejsem jist, nechám se překvapit a až to přijde, určitě Vám řeknu. Jediné, co skutečně vím, je, že mě určitě ještě čeká spousta změn.

-
- **Aforismus musí být stručný a konkrétní jako dělenec a dělitel beze zbytku.**
 - **Strohá konstrukce některých básní připomíná nedostavěný dům.**
 - **Napsal obsáhlý román v jednoduchých větách s nevyjádřeným podmětem.**
 - **Každý příběh je jiný, ale všechny končí stejně. Tečkou, otazníkem nebo vykřičníkem.**
 - **Kdykoli kritizují moje knihy, mám dojem, že za něco, co v nich není. Kdykoli je chválí, jsem si tím jist.**

AFORISMY F. UHER

OBSAH

Ilustrace Jana Burčíková:	1
Představení nového člena SVČS Radka Vohlídky. Medailonek a básně: Jistota, Sny, Psaní	2
Blahopřání k jubileu Václavu Francovi. Medailonek a básně Program života, Máváme, Uvidíš druhý dech, Jedu.	3
Ohlédnutí Jiřího Uhlíře	4

Literární část

Miroslav Kubiček: XXXII, XXXIII, Těšení	6
Štěpánka Saadouni: Podzimní hostina	7
Jindřich Tošner: Raději domů, Cesty za teplem	11
František Uher: Telefon, Divočák, Abiturienti aneb setkání po deseti letech	11
Jana Bednářová: Letní, Deštivé ráno	15
Jana Burčíková: Rozsévač radosti	16
Věra Kopecká: Máchovská, Prší	23
Martina Mouseová: Přízrak	23
Marta Urbanová: Jak vzrušit manželku	26

Publicistika

Jana Burčíková: O psaní trochu jinak	28
--	----

Ohlasy a recenze

František Uher: Křížovatky samot, Vídenského Vykročení ze stínu	30
Jiří Lojín: Naděje v temných dobách	31
František Uher: Světlo naděje	32
Marta Urbanová: Vykročení ze stínu	34

Zaznamenáváme a komentujeme

Jubilea	34
Nové knihy ve Středisku	34

Zprávy z oblastí

Úmrtí Miroslava Kubička	35
Nahlížíme do červnového ČAJe a Kobry č. 6	35
Co přináší červencový ČAJ a Kobra č. 7	36
JBM NEWSLETTER 2021	36
Blahopřání	36
IX. malířský plenér Za krásami Křinic a Broumova	37
František Uher: Už nikdy nezčeříme řeč – za Miroslavem Kubičkem	38
Jiří Faltus: Za básníkem Miroslavem Kubičkem	39
Básně Miroslava Kubička XXXXVI, LII, LVI, LVII	39

Literární soutěž mládeže Pardubické Střípky

I. Kategorie, 1. místo (sdílené)

Tereza Šmajclová: Setkání se Šimonem	40
Vítek Pilař: Pokrok se nedá zastavit	41
II. Kategorie, 1. místo (sdílené)	
Míriam Kašparová: bez názvu	42
Barbora Langová: Sourozenec	45
Dan Dvořák: Věci se mění	46
III. Kategorie 1. místo (sdílené)	
Adéla Hamplová: Alena	48
Jan Moore: Věci se mění	53
Aforismy: František Uher	54
Obálka: Jana Wienerová	

KRUH, bulletin Střediska východočeských spisovatelů

Ročník XVII. – číslo 65 – říjen 2021

Odpovědní redaktoři: Milan Dušek, Věra Kopecká, Jana Burčíková

Obálka: Jiří Hrabinec, Jana Wienerová

Vytiskl: OFTIS s. r. o. v Ústí nad Orlicí

Příspěvky do Kruhu 66 zasílejte:

Milan Dušek – Helvíkovice 104, 564 01 Žamberk (proza)

e-mail: spisovatel@milandusek.cz

Věra Kopecká, 550 01 Křinice 8 (poezie)

e-mail: kopecka.vera@volny.cz

Jana Burčíková – Nové Město nad Metují Dukelská 484, 549 01

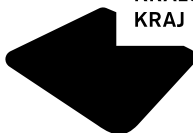
e-mail: janinamater@seznam.cz

Uzávěrka příspěvků: 7. listopadu 2021

Zveřejněné práce nejsou upravovány bez dohody s autorem.

Pardubice

**KRÁLOVÉHRADECKÝ
KRAJ**

Číslo vyšlo z předplatného členů a městských knihoven, které bulletin odebírají a s příspěvím Vydavatelství OFTIS v Ústí nad Orlicí.

